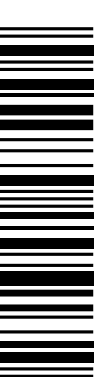

TRIMITAS

**TARPTAUTINĖ, SUKARINTA
STOVYKLA „ŽALGIRIS“**

9771392475004

1,99 €

ČIA UGDOM LYDERIA

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

ĮŠTĪKMYBĖ
KOVOS DVASIA
INICIATYVUMAS
PROFESIONALUMAS

44

WWW.LKA.LT

+370 682 31072

LKA.ATRANKA@MIL.LT

f @karoakademija

@lietuvos_karo_akademija

lietuvos karo akademija

© „Trimitas“, 2023
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753

Autorių dėmesiui - medžiagų
kitam numeriui laukiame iki
einamojo mėnesio 10 dienos
imtinai!

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

2023 m. Nr. 8 (1376)
Tiražas 1000 egz.

Išleidžiamas
paskutinę kiekvieno
mėnesio savaitę.

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 **LŠS KRONIKA.** Šauliai pergalingo Žalgirio mūšio minėjime | STASYS IGNATAVIČIUS
- 3 **LŠS KRONIKA.** Klaipėdoje susitiko Lietuvos ir išeivijos šauliai
- 4 **JAUNIEJI ŠAULIAI.** Britų armijos kadetų stovykloje
- 8 **JAUNIEJI ŠAULIAI.** Stovykla „Žalgiris“: tarptautinis, sukarintas ir be galo įdomus | VALDAS KILPYS
- 11 **PETYS PETIN.** Šaulių vasara su karo vaikais | EDITA VEŽBICKAITĖ
- 14 **ŠAULIŠKA INICIATYVA.** Su uniforma, ginklu ir ant motociklo: motošaulių žygis per Lietuvą | AUŠRA GARNIENĖ
- 18 **PLAKATAS.** Specialiosios paskirties sunkvežimis AROCS
- 20 **VIENA IŠ MŪSŲ.** Kelias į svajonę | EDITA VEŽBICKAITĖ
- 22 **NUOMONĖ.** Ar vis dar reikalinga tiesa? | VALDAS KILPYS
- 24 **IŠMOKTOS PAMOKOS.** Išgyvenimo prioritetai | EDUARDAS KLIMENKA, GABRIELIUS E. KLIMENKA
- 26 **INSTRUKTORIAI KALBA.** Večeslavas Šutrajevas: „Instruktorius visada turi būti „ant bangos“ | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 27 **GINKLO BROLIAI.** Lietuvos karo akademijos magistrantai rengiami tarnauti krašto apsaugos sistemoje | LINA VAITIEKŪNAITĖ
- 28 **SAJA.** Šauliškumo išlaikymas svetur - misija įmanoma | VILTĖ NOVIKOVAITĖ
- 30 **V. PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS.** Stasio Putvinskio-Pūtvio 125-osioms gimimo metinėms | STASYS IGNATAVIČIUS
- 33 **ĮDOMIOJI ISTORIJA.** Lietuvių antinacinė rezistencija 1941-1944 metais: istorinės pilietinio sąmoningumo patirties aktualizavimas šiandien | ARŪNAS BUBNYS

Vyr. redaktorė Dovilė Pukertaitė
Kalbos redaktorė Sandra Balžekaitė
Korespondentas Valdas Kilpys
Dizainas Greta Janutytė,
Paulius Budrikis (CRITICAL)

Redakcijos kolegija:
Žilvinas Neliubšys (CV narys)
Aurimas Navikas (CV narys)
Augustas Žukauskas (CV narys)
Aušra Garnienė (LŠS Komunikacijos skyriaus vedėja)
Gabrielius E. Klimenka (šaulys)
Gertrūda Šitkauskaitė (neformaliojo švietimo mokytoja)
Irena Šalaviejiėnė (išeivijos šaulė)

Viršelio nuotrauka: Vidmantas Činauskas

Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga
facebook.com/sauliusajunga.lt

Adresas: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
el. p. redakcija@sauliusajunga.lt

Kasdienės naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą
skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių
nuomone. Rankraščiai negražinami ir nerecenzuojami.

Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvę.
Spausdino UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas

Projektą „Visuomenė karo akivaizdoje: paradigmos kaita“
(straipsnis: „Ar vis dar reikalinga tiesa?“) remia Spaudos,
radijo ir televizijos rėmimo fondas.

2023 m. skirta 4 000 eurų.

ŠAULIAI PERGALINGO ŽALGIRIO MŪŠIO MINĖJIME

LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubas tęsia tradiciją ir jau daugybę metų organizuoja išvykas į Žalgirio mūšio metinių iškilmes Griunvalde. Šie metai – ne išimtis. Drauge su klubo nariais į Lenkiją vyko šauliai ir jaunesni šauliai. Aplankyta buvusi nacių koncentracijos stovykla Štutove ir Kryžiuočių ordino pagrindinė pilis Malborke, kurią po pergalės Žalgirio mūšyje nesėkmingai bandė užimti jungtinė Lietuvos ir Lenkijos kariuomenė.

ŠIANDIEN

Liepos 13 dieną prie Kauno pilies susirinkusių šaulių delegaciją išlydėjo Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojas plk. lt. Gediminas Latvys. „Prieš 33 metus į Žalgirio mūšio 580-ųjų metinių iškilmes važiavo pirmoji šaulių delegacija – nuo to laiko ši išvyka tapo gražia ir reikšminga tradicija. Sėkmės kelionėje, garbingai atstovaukite ne tik šaulių sąjungai, bet ir mūsų valstybei“, – perduodamas žygio vėliavą išvykos vadovui, LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentui Stasiui Ignatavičiui, sakė pavaduotojas.

Tos pačios dienos vakarą šaulių stovyklavietėje Griunvalde suplevėsavo žygio ir Vyčio vėliavos, o įsikūrę stovyklautojai turėjo progą pabendrauti su Lietuvos kariais, dalyvausiančiais mūšio rekonstrukcijoje, prie bendro laužo prisiminė ne tik istoriją, bet ir lietuvių poetų tekstais kurtas dainas, kurias atliko Romas Naidzinavičius.

1. Šauliai iškilmingoje rikiuotėje.

1

PRISIMINTI, PUOSELĖTI, IŠSAUGOTI

Pergalingas Žalgirio mūšis – Lietuvos istorinis pasididžiavimas, įvykis, kurį žino kiekvienas, tačiau svarbu kiek įmanoma daugiau kalbėti apie istoriją ir pasitaikius progai plėsti akiratį, todėl išvykos metu buvo numatyta aplankyti istorines vietas, tiesa, ne visos jos malonų jausmą keliančios... Apsilankius Štutove ir pro spygliuotomis vielomis apraizgytus vartus įėjus į buvusią nacių koncentracijos stovyklą, pamatyti vaizdai privertė susimąstyti – kokias baisybes ir nežmogiškumą teko išgyventi lagerio kaliniams. Tikriausiai Dante „Dieviškojoje komedijoje“ pavaizduotas pragaras, palyginus su šiuo žmonių naikinimo „kombinatu“, būtų lyg „kurortas“. Prie monumento, skirto lageryje nužudytoms aukoms, šauliai uždegė žvakutę, perrištą trispalve juostele, ir tylos minute pagerbė jų atminimą.

Palikus klaidingą vietą, kelionė tęsėsi Malborko link – didžiausios tuomečiame pasaulyje Kryžiuočių ordino pilies. Šauliai laikėsi pirmosios išvykos į Žalgirio mūšio metines metu pradėtą tradiciją – didžiojo magistro pagrindinėje menėje sugiedojo „Tautišką giesmę“. Po Žalgirio mūšio nugalėtojams nepavyko užimti Marienburgo pilies ir sugiedoti pergalės giesmės, tad už juos mūsų valstybės himną kasmet gieda šauliai, dalyvaujantys mūšio metinių renginiuose. Kelionės metu aplankytas ir paminklinis akmuo, žymintis, kad šioje vietoje žuvo Kryžiuočių ordino didysis magistras Ulrichas fon Jungingenas. Kiekvienas gerai žino Jano Mateikos paveikslą „Žalgirio mūšis“, kurio epizode pavaizduotas kailiu apsigobęs žemaičių karys ietį beda į ordino didįjį magistrą U. fon Jungingena, o šalia ant žirgo sėdintis Vytautas Didysis, iškėlęs kalaviją ir skydą, skelbia pergalę...

Žalgirio mūšio dieną, po inscenizacijos, lietuviai kariai stovykloje pasitikti džiaugsmingais šūkais. Nors ir išvargę (tą dieną buvo per 30 laipsnių šilumos), brolijos „Viduramžių pasiuntiniai“ vadovas Karolis Jankauskas šauliams papasakojo apie viduramžių ginkluotę, riterių gyvenimą ir jų etiketo taisykles, Vytauto Didžiojo gyvenimą, atsakė į šaulių klausimus. Tautinės istorijos puoselėtojas Virgilijus Avižonis papasakojo apie senovės lietuvių papročius, jų gyvenimą, religiją ir garbinamus dievus. Po įdomios paskaitos jaunesni šauliai galėjo išbandyti savo jėgas viduramžių „ginklais“.

TEKSTAS: Stasys Ignatavičius
NUOTRAUKA: Romas Eidukevičius

1

KAD PLAZDĖTŲ NE KELIOS LIETUVIŠKOS TRISPALVĖS...

Iškilminga rikiuotė prasidėjo Lietuvos ir Lenkijos Respublikų vėliavų pakėlimu ir valstybiniais himnais. Kaip jau daugybę metų nusistovėjo, šaulių būrys stovėjo po Lenkijos kariuomenės Garbės sargybos būrio, po šaulių – Lenkijos visuomeninių organizacijų būriai.

Lietuvai renginyje atstovavo ambasadorius Lenkijos Respublikoje Eduardas Borisovas ir gynybos atašė plk. Vilmas Šatas. Po iškilmingosios dalies, kurios metu pasisakė renginio organizatoriai ir svečiai, gėlių padėjimo prie paminklo Žalgirio mūšiui ir iškilmingo parodo, šauliai suskubo prie lauko, kuriame įvyko mūšio inscenizacija. Pagal organizatorių informaciją mūšio inscenizaciją stebėjo apie 60 tūkstančių žiūrovų, atvykusių ne tik iš Lenkijos, bet matėsi ir Vokietijos, Belgijos, Norvegijos, Prancūzijos, Čekijos ir kitų valstybių vėliavos. Gaila, kad Lietuvos simbolių buvo mažoka... Tenka susimąstyti, kad mes šiam reikšmingam mūsų valstybei istoriniam mūšiui skiriame per mažai dėmesio. Juk mūšį laimėjo du lietuviai – karalius Jogaila ir didysis kunigaikštis Vytautas, o į renginį atvažiuoja tik keliasdešimt mūsų tautiečių, nors nuo Lietuvos sienos iki Griunvaldo – vos 240 kilometrų. Lietuvoje yra dešimtys visuomeninių organizacijų, galbūt ir jos galėtų organizuoti išvykas į Žalgirio mūšio metinių renginius Griunvalde? Tuomet plazdėtų ne kelios lietuviškos trispalvės, o dešimtys. Tuomet ir visai Europai, pasauliui parodytume, kad mes gerbiame savo istoriją ir šios istorijos karžygius. x

KLAIPĖDOJE SUSITIKO LIETUVOS IR IŠEIVIJOS ŠAULIAI

„Trimito“ informacija
NUOTRAUKOS: LŠS archyvas

Lietuvos šaulių sąjunga vienija patriotiškai nusiteikusius, savo laiką Tėvynės gynybai ir stiprinimui skiriančius žmones ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Užsienyje veikiantys Lietuvos šaulių sąjungos nariai, iškilus grėsmei, taip pat pasiryžę ginti savo šalį.

Lietuvos šaulių sąjungos vadovybė rugpjūčio 3 dieną susitiko su užsienyje veikiančių padalinių šauliais aptarti, kaip jie gali prisidėti prie Lietuvos gynybinių galių stiprinimo, pilietiškumo ugdymo bei koks vaidmuo jiems tenka taikos ir karinio konflikto Lietuvoje metu. Šauliai iš JAV, Kanadoje, Liuksemburge, Belgijoje, Norvegijoje, Vokietijoje, Ukrainoje ir Šiaurės Airijoje veikiančių LŠS padalinių rinkosi Klaipėdoje.

„Šaulių sąjunga yra viena, kad ir kur būtum, – sakė Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. lt. Linas Idzėlis. – Pirmą kartą sukvietėme išėivijos šaulius į bendrą diskusiją, nes mūsų tikslas yra išsiaiškinti tiek jų pajėgumus, tiek poreikį ir tai, kuo mes jiems galėtume padėti.“

Pagrindinis išėivijos šaulių siekis – būti integruotiems į šalies gynybos planus, kryptingai ruošti ir, iškilus poreikiui, efektyviai prisidėti tiek teikiant pagalbą savo rezidencijos šalyse, tiek siunčiant paramą ar net parengtų šaulių grupes į Lietuvą.

„Mano tikslas – įdiegti mūsų šauliams ir Norvegijos lietuviams, kad mūsų pareiga ginti savo kraštą, kad ir kur būtume, – sakė Nikolajus Juozeliūnas, LŠS Norvegijos padalinio vadas. – Tad organizuoju įvairias pratybas, turime planų padirbėti kartu ir su vietos kariuomenės savanoriais.“

LŠS atstovų JAV teigimu, šaulių veikla už Atlanto įgavo antrą kvėpavimą prieš dvejus metus, Rusijai užpuolus Ukrainą ir pradėjus karinius veiksmus visoje šalyje. Ypač daug susidomėjimo šauliška veikla tarp jaunų išėivijos lietuvių. Nors šaulių centru laikoma Čikaga, kuopos ir būriai po truputį kuriasi ir kituose miestuose, valstijose.

1

„Ukrainos pamokos rodo, kad turime pasiruošti pilietiniam pasipriešinimui. Rengiame ne tik šaulius, bet ir siekiame sujungti lietuvių bendruomenes į vieną tinklą, kad esant reikalui būtų daromas spaudimas JAV Kongresui, vieningai rinktume paramą, organizuotume reikiamą palaikymą tiek kovojantiems Lietuvoje, tiek pasitraukusiems į emigraciją“, – sakė Jonas Platakas, LŠS padalinio JAV Baltijos kuopos Čikagoje vadas.

Liuksemburgo šauliai jau dabar dirba tiesiogiai su kibernetiniu saugumu besirūpinančios LŠS kuopos šauliais ir planuoja bendras pratybas. Be to, braižo logistinius planus, kurie, iškilus poreikiui, padėtų tiek atsakingoms institucijoms dirbti išėivijoje, tiek apsaugotų vadovaujančių asmenų šeimas ar padėtų emigrantams. Kartu aktyviai remia kelias Ukrainos kuopos medicininėmis reikmėmis.

„Būdamas, dirbdamas ir padėdamas Ukrainoje supratau vieną: karys, negalėdamas tiesiogiai prisidėti prie šeimos gerovės, praranda 50 procentų savo kovingumo. Jeigu jis gauna žinutę, kad jo šeima vargsta, neturi elektros, vandens, sunku dėl maisto – jis jau ne

karys“, – antrino Robertas Gabulas, Lietuvos garbės konsulas Luhansko srityje ir LŠS padalinio Ukrainoje vadas.

Siekiant sujungti išėivijoje veikiančių padalinių veiklą ir kryptingai juos rengti, aptarta galimybė steigti dar vieną, II-ąją, išėivijos rinktinę. Kartu jau dabar išėivijos šauliai bus įtraukti į bendrą šaulių rengimą bei mokymus, o jaunuoliai kviečiami į jaunųjų šaulių stovyklą Lietuvoje. x

1. Susitikimo metu išėivijos šauliai pristatė veiklą, tikslus ir ateities planus.

2

BRITŲ ARMIJOS KADETŲ STOVYKLOJE

„Trimito“ informacija

NUOTRAUKOS: britų armijos
kadetų archyvas,
Sandra Vasiliauskienė

Liepos 16–26 dienomis Britų armijos kadetų mokymo centre patirties sėmėsi jaunieji šauliai iš dešimties Lietuvos šaulių sąjungos rinktinių kartu su britų kadetais ir bendraamžiais iš giminingų sukarintų organizacijų Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje.

ATRANKA

Norintieji patekti tarp geriausių turėjo gerokai pasistengti. Neužteko vien rinktinės rekomendacijų – jaunieji šauliai turėjo pereiti Lietuvos šaulių sąjungos Pilietinio ugdymo skyriaus organizuotą atranką.

„Rinktinių deleguoti jaunieji šauliai rašė motyvacinį laišką, kuriame argumentuotai pateikė, kodėl yra verti vykti į tarptautinę stovyklą, papasakojo apie save ir pristatė savo pasiekimus organizacijoje. Su kiekvienu kandidatu turėjome pokalbį anglų kalba – taip galėjome įvertinti jų užsienio kalbos įgūdžius. Tokia atranka tikrai pasiteisino, kaip matome, rezultatai kalba patys už save“, – pasakojo Pilietinio ugdymo skyriaus vedėja Sandra Vasiliauskienė.

DARBAS KOMANDOJE IR PUIKŲS REZULTATAI

Nemažai laiko „Baltic Guard 2023“ stovykloje skirta susipažinimui, darbo komandoje įgūdžių formavimui – mat jaunuoliai iš skirtingų šalių veikė mišriomis komandomis, buvo suskirstyti į dešimties žmonių skyrius. Visų skyrių vyresniaisiais tapo jaunieji šauliai, kurie ėmėsi iniciatyvos ir pademonstravo puikią lyderystę. „Mes, kaip vadovai, skatinome juos aktyviai dalyvauti veiklose, naudotis proga ir įgyti patirčių. Kalbėjomės, sakėme, kad, jeigu turi galimybę čia būti, turi tai išnaudoti ir 100 procentų nerti į šią patirtį. Džiaugiamės, kad buvome išgirsti“, – sakė S. Vasiliauskienė.

Jaunieji šauliai puikiai pasirodė tarp bendraamžių, o „Best Overall Cadet“ arba geriausiu iš geriausių stovyklos „Baltic Guard 2023“ kadeto titulu įvertintas ir apdovanotas jaunas šaulys Armandas Čepurna iš Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės.

„Lyderystė, pasitikėjimas savimi, geras karinis pasirengimas, puikūs veikimo komandoje įgūdžiai – tai savybės, kuriomis pasižymėjo geriausio iš geriausių

kadeto įvertinimą stovykloje užsitarnavęs jaunas šaulys A. Čepurna. Tai puikus atstovavimo Lietuvos šaulių sąjungai ir Lietuvai pavyzdys“, – sakė Lietuvos šaulių sąjungos delegacijai stovykloje vadovavęs Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojas plk. ltn. Gediminas Latvys.

Geriausiu kadetu iš Lietuvos delegacijos šioje stovykloje tapo jaunas šaulys Rapolas Viskaitis iš Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės.

VEIKLOS IR PATIRTYS

12 dienų trukusioje „Baltic Guard 2023“ stovykloje jaunuoliai turėjo galimybę susipažinti ir išbandyti Jungtinėje Karalystėje naudojamas ginklų sistemas. Vyko šaudymo pratybos tiek uždarose, tiek lauko šaudyklose. Nemažai įgūdžių pareikalavo kliūčių ruožas ir lauko taktikos pratybos, kur teko pasitikrinti maskuotės, vadovavimo, stebėjimo ir patruliavimo, žemėlapių maketų konstravimo ir nukentėjusiųjų evakavimo įgūdžius.

„Šios užduotys buvo skirtos ne tik patikrinti kadetų bazinius karinius įgūdžius, bet, svarbiausia, komandinį darbą, lyderystę ir gebėjimą susitarti daugiakalbėje komandoje bei laiku atlikti užduotis“, – pabrėžė Britų armijos kadetų mokymo centro instruktoriai.

Stovyklautojai supažindinti ir su naujausiais mokslo pasiekimais bei jų pritaikymu karyboje. Turėjo galimybę dalyvauti praktiniame „Cyber First Online Safety“ seminare, įvertinti kibernetinio karo grėsmes, kovos būdus. Jaunuoliai būriavo, plaukiojo irklentėmis, baidarėmis, žaidė dažasvydį, aplankė įžymiausias Londono vietas, muziejus.

Lietuvos šaulių sąjunga su Britų armijos kadetais bendradarbiauja ir keičiasi patirtimi jau bene 20 metų. Kadetai iš Jungtinės Karalystės taip pat atvyksta į Lietuvos šaulių sąjungos rengiamas tarptautines stovyklas „Žalgiris“. »

1

2

4

3

5

1. „Baltic Guard 2023“ kadetai stovyklos metu dalyvavo įvairiose veiklose. Dauguma jaunuolių pirmą kartą išmėgino irklentes, plaukė baidarėmis.

2.-5. Kliūčių ruožas pareikalavo nemažai pastangų, bet kai turi tikslą, o šalia puiki komanda – visos kliūtys įveikiamos.

3

Jausmas tikrai neapsakomas! Manau, kad šis įvertinimas skatins mane tobulėti toliau, siekti aukštesnių tikslų, motyvuoti kitus jaunuosius šaulius.

6

7

6

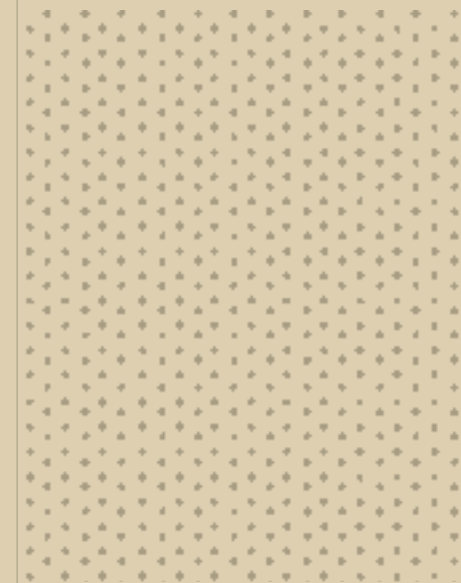
6.-7. Kadetai pratybose išbandė įvairius ginklus.

8. Taktikos pratybose kadetai turėjo reaguoti į situaciją ir suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiam draugui.

9. Norfolko apskrities britų kadetų vadovas pulkininkas K. Malinas įteikia „Best Overall Cadet“ apdovanojimą kadetui, jaunajam šauliui Armandui Čepurnai iš Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės.

10. Jaunieji šauliai grįžo ne tuščiomis - pasidabinę medaliais ir stovyklos apdovanojimais už puikų pasirengimą, žinias ir parodytą lyderystę visos stovyklos metu.

11. Jaunieji šauliai ir delegacijos vadovai aplankė žymias Londono vietas.

Leidžiamas nuo 1920 m.

9

„BEST OVERALL CADET“

Geriausiu iš geriausių stovyklos „Baltic Guard 2023“ kadeto titulu įvertintas ir apdovanotas jaunas šaulys A. Čepurna sako, kad galimybė dalyvauti šioje stovykloje suteikia progą įgyti naujos patirties, patobulinti jau turimas žinias ir susipažinti su kitų šalių kadetais. Jaunas šaulys iš rinktinės draugų, anksčiau dalyvavusių šioje išvykoje, girdėjo puikius atsiliepimus, todėl šiemet ir pats išmėgino sėkmę – pavyko.

Pasak jaunojo šaulio, jau pirmosios dienos buvo kupinos emocijų ir veiksmo. „Lazerių ir dažasvydžio mūšiai, lauko pratybos, kurios truko dvi dienas, – tikrai smagi patirtis. Per lauko taktikos pratybas visą laiką lijo, bet mano skyrius buvo geros nuotaikos ir drauge sklandžiai atlikome visas užduotis, nors susipažinome ir visai neseniai“, – pasakojo Armandas.

Jaunųjų šaulių būrelyje ir stovyklose įgytos patirtys padėjo prisitaikyti ir parodyti puikias lyderio savybes, todėl, pasak jaunojo šaulio, sunkumų dėl užduočių vykdymo Britų armijos organizuotoje stovykloje nekilo. Kaip vieną didžiausių iššūkių jaunuolis įvardijo susirinkusių kadetų gebėjimą bendrauti anglų kalba – mat ne visų gebėjimai buvo vienodi.

Nepaisant to, jaunas šaulys ir čia įžvelgia pliusų. „Skirtingos kultūros, skirtingos kalbos – būtent tai ir įdomiausia. Kadetai moko vieni kitus, o stovykloje užsimezgsios draugystės tęsiasi – ir toliau bendrauju su kitų šalių kadetais, kasdien susirašinėjame socialiniais tinklais, kai kuriuos drąsiai galėčiau vadinti draugais“, – džiaugėsi jaunas šaulys.

Vykdamas į stovyklą Armandas visiems kartojė, kad svarbiausia bus gerai praleisti laiką, susirasti naujų draugų, išmokti ir sužinoti kažko naujo, tačiau puikią lyderystę vadovaujant skyriui ir atliekant užduotis, gebėjimą bendrauti su kitais kadetais pademonstravęs A. Čepurna buvo išrinktas geriausiu iš geriausių stovyklos „Baltic Guard 2023“ kadetu.

„Nė negalėjau pamanyti, kad viskas pakryps tokia netikėta linkme – geriausias iš geriausių! Gavęs apdovanojimą, stovykloje sulaukiau gausių aploдимentų ir netikėtų dovanų, o socialiniuose tinkluose – šiltų sveikinimų iš artimųjų, draugų ir rinktinės jaunųjų šaulių.“

Jausmas tikrai neapsakomas! Manau, kad šis įvertinimas skatins mane tobulėti toliau, siekti aukštesnių tikslų, motyvuoti kitus jaunuosius šaulius“, – sakė jaunas šaulys. x

11

STOVYKLA „ŽALGIRIS“: TARPTAUTINIS, SUKARINTAS IR BE GALO ĮDOMUS

4

Lietuvos šaulių sąjungos tarptautinė sukarinta stovykla „Žalgiris 2023“ – tradicinis renginys, kur renkasi mūsų draugai iš kaimyninių valstybių. Jaunuoliams tai puiki proga bendrauti, mokytis, drauge įveikti kliūtis. Atsisveikinant būta ir ašarų. „Jei verkia atsisveikindami, vadinasi, stovykla buvo nuostabi“, – juokaudamas sakė lenkų delegacijos vadovas Mariuszas Redliński.

TEKSTAS: Valdas Kilpys
NUOTRAUKOS: Vidmantas Činauskas

1. Į šią stovyklą atvyksta jaunimas iš giminingų organizacijų Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Ukrainoje.
2. Buvo stebimos taktikos pratybos ir šaudymai.
3. Jaunuoliai bandė kuo tiksliau mesti granatą į numatytą vietą.
4. Stovyklos dalyviai išbandė akies taiklumą šaudydami iš lankų.

KETURIOS DIENOS NUOTYKIŲ

Stovyklos dalyviams buvo numatyta keturių dienų programa. Kasdien vis kitas būrys dalyvaudavo skirtingose veiklose. Šaudymas, taktinių mokymų diena, topografija, medicinos žinios, išgyvenimas gamtoje, kultūrinė nuotykių programa – visko neišvardysi. Jaunieji šauliai, Gen. Povilo Plechavičiaus kadetų licėjaus auklėtiniai ir jaunuoliai iš Lietuvos šaulių sąjungai giminingų organizacijų užsienyje sukosi mokymų rate kaip voverės. Nenuostabu, vakare sukildavo sunkiai valdomas apetitas (skaitykite žemiau).

Stovyklai pasirinkta vieta tikrai išskirtinė. Brg. Gen. Motiejaus Pečiulionio artilerijos batalionas turi naujus „namučius“, kurie kol kas, sakykime, laikini. Beprotiško ilgio gyvenamųjų konteinerių eilės ir rikiuotės aikštė. Stovyklos vadovas LŠS vado pavaduotojas Tadas Venskūnas pusiau juokais pasakojo, kad būta atvejų, kai sinchroniškai kareivinėse bėgdami gyventojai sulaužydavo grindis. Tad stovyklautojams buvo prisakyta nebėgioti nei kareivinėse, nei rikiuotės aikštėje. Dėl šventos ramybės.

ŠITAIP JIE STOVYKLAVO

Kasdien po nuotyki! Ko gero, šis devizas tinka kalbant apie stovyklą „Žalgiris 2023“. Šešių dienų stovyklos programa parengta taip, kad jaunuoliai galėtų išmėginti savo jėgas įvairiose srityse. Mokymuose stovyklautojai tobulina topografijos, pirmosios medicinos pagalbos žinias, dalyvauja šaudymo pratybose, turi vykdyti įvairias taktines užduotis, mokosi išgyvenimo gamtoje įgūdžių. Numatyta ir laisvalaikio programa, sportinės rungtys ir žaidybinės treniruotės, pažintinės kelionės.

Suskirstyta į keturis būrius stovyklautojų draugija kasdien keitė savo veiklas. Jūros upės baidarių flotilei vadovavęs Arnas Latvėnas pasakojo, kad plaukiamas maršrutas kiek trumpokas, todėl tenka galvoti apie papildomas veiklas. Paradoksas, bet „plaukikams“ žiauriai patinka tinklinis, sakė iki juodumo įdegęs flotilės „admirolas“ A. Latvėnas.

Viena diena buvo skirta, pavadinkime, kultūrinei, sportinei veiklai. Šių eilučių autorius buvo atsakingas už šiuos dalykus. Įdomiausi pokalbiai rasdavosi tuomet, kai Tauragėje tekdavo pirštu rodyti į Vlado Putvinskio-Pūtvio paminklą ir pasakoti, kad tai mūsų idėjinis vadas, organizacijos įkūrėjas. Biusto pjelestale iškalti metai visus glumino: „Tai jūs tokia sena organizacija? O šitas *ūsočius* gal koks karalius? Ką reiškia tas dvigubas kryžius?“ – klausimų nestigo. »

2

3

4

5

Taktikos pratyboms vadovavęs vyrš. Raimundas Gresius džiaugėsi „taktiniu oru“. Nestigo nei lietaus, nei karščio. Miškinga pratybų teritorija kiek sunkino stovyklautojų manevrus, bet juk ne veltui sakoma – ne aplinka taikosi prie kovotojų, bet kovotojai prie jos. „Ly-de-ry-stė! Štai kas svarbu“, – kartojo po pratybų grįžęs viršila. Jo teigimu, geriausių įvertinimų nusipelnė kariūnai. Viena yra teoriškai parodyti, kaip reikia šliaužti, o visai kas kita drauge su jaunimu tėkštis į balą ir nurėplioti tas kelias dešimtis metrų. Trečią kursą baigę kariūnai nestabdė – tikrosios lyderystės pavyzdžių būta per akis.

ATVYKO PREZIDENTAS

Įpusėjus stovyklai šaulių aplankyti atvyko Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda su žmona Diana. Su Lietuvos šaulių sąjungos vadovybe Prezidentas aptarė organizacijos veiklą, pasirėngimą šalies gynybai bei pajėgumų stiprinimą prireikus remti valstybei gyvybiškai svarbių funkcijų vykdymą.

Po oficialiosios dalies Prezidentas ir pirmoji ponija vyko apžiūrėti įvairiose vietose išsidėsčiusių veiklų. Buvo stebimos taktikos pratybos ir šaudymai. „Nuo šaulių prasideda mūsų kaip visaverčių valstybės piliečių gyvenimas“, – sakė valstybės lyderis. Anot jo, svarbiausia,

kad šioje stovykloje, be įgūdžių, kaip elgtis su ginklu, numesti granatą, galima pabendrauti su kitų kultūrų žmonėmis.

Gerai nusiteikęs Prezidentas, bendraudamas su jaunaisiais šauliais, nestokojo humoro. „Jūsų stovykla išskirtinė, juk vyksta Pajūryje“, – šypsodamasis sakė valstybės vadovas. Ir iš tiesų miestelis, kuriame įsikūręs Brg. Gen. Motiejaus Pečiulionio artilerijos batalionas, vadinasi Pajūris, o upė, kurioje buvo plaukiojama baidarėmis, – Jūra.

UKRAINIEČIAI

Pradėkime nuo to, kad vaikinių ir merginų delegacija iš Ukrainos buvo nevienalytė. Lietuvon atvyko kadetai iš Kyjivo, Luhansko ir Lvovo licėjų. Kaip pasakojo Luhansko karinio licėjaus atstovas Jurijus Luhovyjus, kadetams šie metai nebuvo lengvi. Dėl šliaužiančios rusų okupacijos licėjus savo dislokacijos vietą keitė net kelis kartus. „Gaila šitų jaunuolių, nes jie neturi normalios jaunystės, nutrūkę santykiai su artimaisiais, tad atvykimas Lietuvon jiems yra tarsi nedidelės, bet kokybiškos atostogos, kai gali negalvoti apie karą“, – atviravo J. Luhovyjus.

Kalbinti Ukrainos kadetai pirmiausia žavėjosi mūsų kariuomenės technika, ginklais. Taip jau nutiko, kad paskutinė

stovyklos dieną iš pratybų pradėjo grįžti tikrieji kareivinių šeimininkai, bataliono kariai, artileristai, kurių vietas buvo laikinai užėmę stovyklautojai. Visas kiemas prisipildė karinių sunkvežimių, haubicų ir ginkluotų karių. Jaunimui tai darė nemenką įspūdį.

Beje, iš karto po stovyklos visi svečiai iš Ukrainos dar tris dienas viešėjo tikrajame Lietuvos pajūryje, Palangoje. Juos lydėjusi Pilietinio ugdymo skyriaus vedėja S. Vasiliauskienė pasakojo, kad dauguma ukrainiečių net nebuvo matę jūros. „Maudėsi praktiškai visi, įskaitant vadovus“, – sakė šaulė. Jos teigimu, sprendimas padovanoti šią kelionę tikrai pasiteisino, nes patys svečiai sakė esą laimingi galėdami atsipūsti po nelengvos stovyklos ir išsimiegoti prieš grįžimą į karo kankinamą gimtą šalį. x

5. Su Lietuvos šaulių sąjungos vadovybe Prezidentas aptarė organizacijos veiklą, pasirėngimą šalies gynybai bei pajėgumų stiprinimą prireikus remti valstybei gyvybiškai svarbių funkcijų vykdymą.

1

ŠAULIŲ VASARA SU KARO VAIKAIS

TEKSTAS: Edita Vežbickaitė
NUOTRAUKOS: Ramutė Jablonskienė

Rugpjūčio 7–11 dienomis Alytaus rajone, Dauguose, surengta dar viena šaulių sąjungos organizuota stovykla ukrainiečių vaikams. Šį kartą čia penkioms dienoms ramybę ir visą puokštę pramogų atrado 35 vaikai. Tai dviejų už laisvę kovojančių – 30-osios ir 95-osios brigadų kariškių vaikai. „Turėjo būti keturiasdešimt“, – sako idėjos iniciatorius, Lietuvos garbės konsulas Luhansko srityje, taip pat šaulių sąjungos atstovas Ukrainoje Robertas Gabulas, – tik štai penkiems nepavyko pasiekti Lietuvos – dalis nespėjo susitvarkyti dokumentų, dalis – susirgo.“

DIENA SU KARO VAIKAIS

Dešimta ryto. Šalia Daugų technologijos ir verslo mokyklos stadiono iš toli girdėti vaikų klegesys. Emocijos liejasi per kraštus, mat paskutinę, penktą, stovyklos dieną ukrainiečių kariškių vaikai varžosi dėl taikliausiojo vardo. Surengtos šaudymo iš lanko, pneumatinio ilgavamzdžio šautuvo, aisoft'o rungty. Nors stovyklos vadovai dvejose, ar verta traukti į programą šaudymo pramogą, juk vaikai į Lietuvą atvyko iš karo siaubiamos Ukrainos, vis dėlto šios dvejonės nepasitvirtino.

Rungty penkiolikmetę Veroniką privertė akimirksniu pamiršti apie karo baismus ir kitas problemas. Kur nepamirši visko pasaulyje, kai šalia toks palaikymas: „Beveik kaip snaiperė“, – po taiklių šūvių iš lanko ji sulaukia komplimentų iš akylai jos ir kitų vaikų veiksmus stebinčių stovyklos vadovų. Penkiolikmetė nenustoja šypsotis, net kai paskutinė strėlė nuskrieja ne ten, kur Veronikai norisi. »

1. Karo vaikai turėjo galimybę apsilankyti Lietuvos Respublikos prezidentūroje, Valstybės pažinimo centre ir pabendrauti su pirmąja ponija Diana Nausėdiena.

„Tai tik žaidimas. Nors norisi būti taikliai. Kai kažkas pagiria anksčiau laiko, rezultatas kiek suprastėja. Man patinka šaudyti. Mano tėtis ir mama – fronte. Aš juk esu karininkų vaikas, tad šaudyba man ne naujiena“, – po paskutinio šūvio kalba mergina. Jai antrina vos dveji metai jaunesnė sesuo Evelina, greitakalbe išpyškinusi, kaip jai puikiai pasisekė kitoje rungtyje. Netrukus abi ima kišenėje ieškoti telefonų, kad užfiksuotų įspūdžius ir nusiųstų tėvams tiesiai į frontą. Merginos kiekvieną dieną mamai siunčia nuotraukas iš Lietuvos. Buvimas šioje stovykloje, kaip sako Veronika, neįkainojama šios vasaros dovana.

Kol abu tėvai kovoja už Ukrainos laisvę (mergaičių mama – karo medikė), jas prižiūri močiutė, tačiau vis tiek vyriausia ir už viską atsakinga šeimoje – Veronika. Ji prisipažįsta, kad karas atėmė vaikystę. Užgriuvus ne vaikiškoms atsakomybėms, linksmybėms ir pramogoms nebeliko laiko. Noro taip pat. Pasakodama apie stovyklą, Veronika nenustoja šypsotis. Nuliūsta tik paklausta, kada pastarąjį kartą matė savo tėtį?.. Paaiškėja – seniai... Tėčio nemačiusi nuo žiemos, o štai mama dešimčiai dienų buvo atvažiavusi birželį paminėti abiejų mergaičių gimtadienių. Veronika jau susitakė, kad tėvų dažniau matyti negalės, kol nesibaigs karas. „Prašėme tėvų, kad jie nevyktų į frontą... Mamos klausiau, tu tikrai turi išvažiuoti, arba ar tikrai... tėti?.. Klausiau to ir net ne kartą. Mama atsakė: „Veronika, tu jau didelė. Mes visada mintimis būsime šalia, nesvarbu, kad mes ten. Turi suprasti, mūsų pareiga – saugoti ir ginti jus, saugoti ir ginti visą šalį, visus žmones, kad vėliau, kai baigsis karas, visi būtume kartu.“

Abi seserys sako norinčios atvežti tėvus į Lietuvą, kad jie savo akimis pamatytų, kaip nuostabu čia... Kokia nuostabi gamta, ypatingi žmonės ir vietos.

Pasidalyti įspūdžiais stovykloje, nors ir nedrąsiai, prisėda vos po kelių dienų savo trylikąjį gimtadienį minėsiantis Nazaras, į Lietuvą atvažiavęs iš Poltavos srities. Viena Nazaro svajonė – išvažiuoti į užsienį jau išsipildė, ir su kaupu. Kitas gimtadienio noras, kad kuo greičiau pasveiktų šiuo metu ligoninėje dėl gyvybės kovojantis, fronte sunkiai sužeistas tėtis. Nazaras, stovyklautojų po įvairių rungtių pramintas „snaiperiu“, neslepia – tėtis mokė šaudyti, o užaugęs ištis norėtų tapti snaiperiu. Tiesa, čia pat priduria: „Aš nenoriu kariauti... Nes ten, kare, labai baisu – juk tu gali mirti... Geriau tiesiog mokėti šaudyti, mokyti kitus, bet karo aš nenoriu.“

2

3

2. Veronikai stovykla tarsi neįkainojama šios vasaros dovana, kuri suteikė ne vieną progą nusišypsoti, nors abu jos tėvai fronte.

3. Trylikametis Nazaras nori būti snaiperiu, tačiau karo nenori. Šaudymo varžybos – smagus stovyklos užsiėmimas, kuriame jaunuolis galėjo prisiminti tėčio pamokas ir pasidžiaugti puikiais rezultatais.

STOVYKLOJE RAMYBĘ ATGAUNA NET IR PATYS JAUTRIAUSI

„Ramute!“ – garsiai šaukia jiems gana neįprastą vienos iš stovyklos vadovių vardą įsiminę vaikai. Ir kur neįsiminsi, kaip sako Veronika, visi vadovai po stovyklos liks atmintyje: „Aš juos stebiu ir vis galvoju, iš kur jie turi tiek energijos, pozityvo ir idėjų daryti viską taip, kad mums netrūktų ne tik poilsio, maisto, bet ir pramogų, gerų emocijų, įspūdžių. Ramutė, Rimantas, Eglė ir Kotryna – viena komanda, vienas kumštis. Jie turi tiek minčių ir idėjų, kad vos spėjame suktis. Jie tarsi draugai. Po dienos su jais tiek įspūdžių, atrodo, tarpusavyje su kitais vaikais kalbėtume iki pirmos nakties, bet ne, stengiamės vadovams nepridaryti rūpesčių.“

Stovyklauja ukrainiečiai ne tik Alytaus pašonėje. Kiekviena diena pilna įspūdžių. Aplankyti Druskininkai, pramogos vandens parke ir skaniausia pasaulyje, kaip sako Veronika, pica, kuria stovyklautojus vaišino keliautojas, kulinaras, Alytaus rinktinės šaulys ir lauko restorano – vasaros kiemo „Pasaulio puodai“ Merkinėje savininkas Vytautas Radzevičius. Vaikus taip pat nudžiuginęs savo paties gaminta gira ir naminiai ledais! O kur dar Kauno istorinės vietos, plaukimas laivu ir, žinoma, kelionė į sostinę. Vieną didžiausių įspūdžių Veronikai paliko apsilankymas Prezidentūroje, susitikimas su pirmąja ponija Diana Nausėdiene. „Aš pasakysiu atvirai, kai įžengiau į Prezidentūrą, trumpam pasijutau princese... Tas pastatas, kiemelis, raudoni kilimai... Neslėpsiu, labai jaudinausi. Juk ne kiekvieną dieną tave priima užsienio šalies Prezidentūroje. Bet vos susitikome su pirmąja ponija, tuoj jaudulys išgaravo. Ir tie ponios linkėjimai... Tas pats, ką nuolat kartoja mama, – viskas bus gerai, reikia tik pakentėti.“

Nors čia pat vienas per kitą kalbinti stovyklautojai ima diskutuoti – buvimas šioje stovykloje kiekvieną dieną ypatingas, nes kiekviena diena palieka tiek patirčių ir emocijų, kad kartais net labai sunku užmigti. O miegas, kaip sako Nazaras, Veronika ir Evelina, čia kitoks. Čia neįprastai ramu. Ramybę sudrumščia nebent koks praskrendantis lėktuvas. Sunku įprasti, kaip sako vaikai, kad tai tiesiog keleivinis lėktuvas. Nazaras priduria: „Na, įsivaizduokite, kai namie tris kartus per naktį oro pavojaus sirenos, ir taip viena po kitos. Jau taip nusibodo. O čia nieko. Nebent patys iki dvylikos patriukšmaujame, vienas kitą pablaškome dalydamiesi įspūdžiais ir tiek.“

Tai, kad čia ypatinga ramybė, pritaria ir pasikalbėti su mumis prisėdusi ukrainiečio kariškio mama Irena Filenko. „Sūnus fronte, kovoja devyniasdešimt penktojoje

brigadoje, jam vos dvidešimt šešeri“, – sūnų prisimena moteris. Su dvylikamete dukra Sofija Irena trumpam atvažiavo atgauti ramybės į Lietuvą. Pavyko ir ne tik joms.

„Kambario draugės sūnus naktimis negali miegoti. Nuolat turi budėti mama. Ji net specialų žibintą atsivežusi, pastato prie jo lovos ir budi, kol šis užmigs. O pirmą naktį berniukas Matvejus net kelis sykius beldėsi į mamos kambario duris. Jau trečią buvimo čia naktį jis taip ramiai miegojo, kad kiti vaikai net leido sau paįsdykauti – naktį ištepė jį dantų pasta. Ryte buvo smagus juoko mums visiems, juokėsi ir jis pats“, – istorija pasidalijo Irena. „Ši stovykla tokia reikalinga, – priduria moteris. – Pirmiausia tai kelionė, aplinkos pakeitimas. Namie jie visą laiką patiria stresą. O čia jau pati mintis, kad mes kažkur važiuojame! Svarbiausia, jie važiuoja, kur ramu. Mes dabar su jumis kalbamės, o Zaporizėje vėl raketos, vėl oro pavojaus signalai. Kiekvieną dieną pas mus žūsta žmonės, žūsta vaikai. Žūsta kariai ir, žinoma, civiliai. Vaikai išsisai kalba, kad mes gulamės miegoti ir nežinome, koks bus rytas, o čia bent penkioms dienoms pakliuovome į rojų.“

Kol baigiame kalbėtis, stovyklautojai jau ruošiasi pietų metui. Veronika lyg tarp kitko šypneli – lietuviška virtuvė tokia soti, kad nieko papildomo jau ir nesinori. „Na, įsivaizduokite, – įsitaisiusi patogiau porina toliau Veronika, – mes gauname, pavyzdžiui, bulvinių blynų, aš vos įveikiu vieną, gerai, įveigu berniukų šalia yra. Tai jiems perduodu, bet šiaip esame čia ir sotūs, ir linksmi.“ Pasiteirauju, o Ukrainos virtuvė kitokia? Veronika atkerta: „Panašumų yra, tik visada jausis ir skirtumas. Mes matome, kaip noriai gaminami ukrainietiški barščiai, bet tik ukrainietės moterys juos tikrus išverda. Lygiai taip, kaip pas jus lietuviški patiekalai, kad ir kiek bandytume atkartoti, jie vis tiek bus jūsų tradiciniai.“

„TAI KARO VAIKAI, BET JIE VIS TIEK LIEKA VAIKAIS“

Visus šiuos vaikus atlydėjo šešios vadovės. Po tris iš abiejų brigadų. Dvi jų – neseniai kare vyrų netekusios karininkės. Šios stovyklos vadovas Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojas ats. mjr. Židrunas Šadauskis sako, kad tokia stovykla šiems vaikams bent trumpam praskaidrina kasdienybę. Ir nors organizuoja ją sukurta organizacija Lietuvos šaulių sąjunga, visgi karo vaikai laiką leidžia kiek kitaip. „Stengiamės organizuoti kuo daugiau edukacinių veiklų, organizuojame ekskursijas, kurių metu stovyklautojus supažindiname su Lietuva. Parodome vaikams gražias mūsų šalies

vietas, aplankome įdomiausius objektus. Žinoma, vaikams įdomiausios aktyvios pramogos – laipynės medžiuose, vandens pramogų parkai. Mums svarbu, kad jie patirtų gerų įspūdžių ir pailsėtų. Matome, kad vien tai, jog jie pakliūva į ramią aplinką, kelia jiems džiaugsmingą nuotaiką. Nors... nuo žinių iš gimtinės jie visiškai neatsiriboja. Būna, važiuoja autobusu ir kartkartėmis pasigirsta pranešimų signalai, perspėjantys, kad ten, kur jie gyvena, bombardavimo grėsmė...“ – pasakoja vienas stovyklos organizatorių ats. mjr. Ž. Šadauskis.

Kaip sako šios stovyklos vadovas, tai vaikai iš karo siaubiamos šalies, tačiau jie vis tiek lieka vaikais – su savo nuotaikomis ir vaikiškais norais: „Kiekvieno vaiko įprasti prašymai: apsilankyti „McDonald’s“, užvažiuoti į parduotuvę nusipirkti skanėstų. Tai tie patys vaikai, niekuo neišsiskiriantys iš kitų.“

STOVYKLOS UKRAINIEČIŲ VAIKAMS – NE PIRMA KARTA

Tokias stovyklas Lietuvos šaulių sąjunga, bendradarbiaudama su Lietuvos garbės konsulu Luhansko srityje Robertu Gabulu, organizuoja ne pirmą kartą. Stovyklos, kuriose dalyvauja vaikai iš Ukrainos, kaip pasakoja idėjos sumanytojai ir įgyvendintojai, būna dviejų tipų – sukurintos ir pramoginės. Sukurintose stovyklose drauge su jaunaisiais šauliais įprastai dalyvauja ukrainiečiai kadetai iš Kyjivo, Luhansko ir Lvovo licėjų. Pramoginėse stovyklose dažniausiai laiką leidžia vaikai, kurių tėvai kovoja fronte.

Pasak Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojo ats. mjr. Ž. Šadausio, nors sudarant stovyklų programas semiamasi patirties iš organizuojamų vasaros stovyklų jauniesiems šauliams, jos skiriasi. Organizatoriai ir vadovai pasitaria, atrenka tai, kas smagiausia ir įdomiausia buvo jauniesiems šauliams, programas pakoreguoja ir pritaiko vaikams iš Ukrainos. Šiomet tai jau antra tokia Šaulių sąjungos surengta stovykla Ukrainos vaikams. Vasaros pradžioje, kaip sako idėjos padėti ukrainiečių vaikams iniciatorius, Lietuvos garbės konsulas Luhansko srityje R. Gabulas, savaitei poilsį ir ramybę Lietuvoje, Džukijoje, rado dar per dvidešimt vaikų. „Kai tėvai kariauja, jie vis tiek galvoja apie vaikus, todėl jiems kur kas geriau kariauti, kai jie žino, kad vaikais, nors ir laikinai, pasirūpinta, kad jie linksmi ir saugūs“, – įsitikinęs R. Gabulas.

Lietuvos šaulių sąjunga šią vasarą bent trumpam pabėgti nuo karo realybės padėjo daugiau kaip šimtui vaikų iš karo niokojamos Ukrainos. x

SU UNIFORMA, GINKLU IR ANT MOTOCIKLO: MOTOŠAULIŲ ŽYGIS PER LIETUVĄ

6

1. Motošauliai prie Lietuvos partizanų memorialo Kryžkalnyje pagerbė tūkstančius žuvusių ir nukankintų Lietuvos partizanų bei ryšininkų.

2. Važiuojant motociklais būtina labai griežta disciplina – reikia išmokyti važiuoti kolonoje.

TEKSTAS: Aušra Garnienė

NUOTRAUKOS: Vytautas Judickas, Aušra Valauskienė, Lukas Pileckas, Valdas Kilpys, Albina Veličkienė

„Žmogus su uniforma jau yra įdomu. Žmogus su uniforma ir ginklu – dar įdomiau, o jeigu žmogus su uniforma, ginklu ir ant motociklo – tai nuostabu!“, – įsitikinę motošauliai iš Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės, ruošiantys savo plieninius žirgus tradiciniam žygiui per Lietuvą.

Motošauliai tęsia Abiejų Tautų Respublikos sparnuotųjų husarų – staigaus puolimo kavalerijos – tradicijas ir vienija motociklais važinėjančius šaulius.

ŽIRGUS PAKEITĖ MOTOCIKLAIS

„Motociklas yra priemonė, atkreipianti visuomenės dėmesį – sukuri traukos tašką, susirenka žmonės, o tada jau gali pasikalbėti apie viską: apie pilietiškumą, apie laisvę, apie savo Tėvynės gynybą, papasakoti apie Lietuvos šaulių sąjungą“, – patirtimi dalijasi Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės motošauliams vadovaujantis rotmistras Kęstutis Ščevinskas.

„Motošauliai tęsia Abiejų Tautų Respublikos sparnuotųjų husarų – staigaus puolimo kavalerijos – tradicijas ir vienija motociklais važinėjančius šaulius. Ir savo simboliką esame susieję su sparnuotaisiais husarais. Jie buvo įspūdingiausiai atrodanti ir stipriausia kariuomenės dalis, kol neatsirado šaunamieji ginklai“, – paaiškina Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės šaulys Aurelijus Veryga. Jo galvoje ir gimė idėja suburti motošaulius.

Pasak K. Ščevinsko, šią idėją palaikė ir užauginti padėjo Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vadas ats. kpt. Vytautas Žymančius, pats įsiliejęs į motošaulių gretas, taip pat istorikas prof. Valdas Rakutis. „Profesorius mus supažindino su sparnuotųjų husarų istorija, tradicijomis, padėjo sudėlioti motošaulių būrio struktūrą“, – pradžia prisimena rotmistras. Būtent toks motošaulių vado titulas pasirinktas pagal sparnuotųjų husarų pavyzdį, visi motošauliai vadinami draugais, o padalinys – vėliava, tik šių dienų ausiai tai skamba kiek neįprastai, todėl dažniau keičiamas žodžiu „būrys“.

2

Vos pradėję burtis motošauliai lankėsi ir Vytauto Didžiojo karo muziejuje, kad dar labiau įsigilintų, kas buvo ir ką veikė sparnuotieji husarai, muziejininko Vidmanto Airini padedami sužinojo daugybę smulkmenų apie to meto šarvus, ietis, žirgus. „Mes tęsiame sparnuotųjų husarų tradiciją, tik šiuolaikinėmis priemonėmis. Anuomet sparnuotieji husarai jodavo ant žirgų, mes savo motociklus taip pat vadiname plieniniais žirgais. Ateityje gal važinėsim elektriniais motociklais ir dalyvausime atliekant įvairias karines užduotis“, – svarsto rotmistras Kęstutis.

Pernai liepą motošauliai ant savo plieninių žirgių apsuko nemažą ratą per Lietuvą: pajudėję iš Kauno, sugiedojo Tautišką giesmę ant Palangos tilto, pabendraavo su skirtingų miestų ir miestelių gyventojais, rinko aukas laisvės kovotojams Ukrainoje transporto priemonei įsigyti, o kelionę užbaigė Kernavėje – žygis motociklais buvo skirtas Valstybės dienai paminėti. Tai buvo pirmas toks ryškus motošaulių prisistatymas Lietuvos visuomenei.

UNIFORMA ĮPAREIGOJA

„Šauliai tuo ir ypatingi bei žavingi, kad yra visokie: žurnalistai, gydytojai, statybininkai, studentai, mokytojai, inžinieriai, darbininkai, bankininkai ir kas tik nori. Aišku, tarp šaulių atsiranda ir tokių, kuriuos suvienija koks nors laisvalaikio pomėgis. Motociklai – vienas iš tokių pomėgių. Visi šauliai savo gebėjimus pritaiko šauliškose veiklose, prisideda prie organizacijos, kas kaip moka ir gali, tad ir mūsų motociklai čia panaudojami geriems tikslams“, – neabejoja šaulys A. Veryga.

Šiuo metu motošaulių funkcija – labiau reprezentacinė – pristatyti visuomenei Lietuvos šaulių sąjungą, papasakoti apie jos tikslus, uždavinius, veiklas, parodyti šaulių ginklus, amuniciją, pakalbėti su žmonėmis, kodėl svarbu saugoti ir ginti laisvę, savo šalies vientisumą ir nepriklausomybę, žinoti savo istoriją ir būti pilietiškam. „Jeigu mus kur nors pakviečia, tai sėdame ir važiuojame. Lankome vaikų ir jaunimo stovyklas, įvairias bendruomenių šventes. O kartą metuose išsirošiamės į žygį per Lietuvą“, – sako motošaulys Aurelijus.

Kol kas motošaulių plieniniai žirgai nėra pritaikyti užduotims karinėse pratybose, tačiau patys šauliai nusiteikę optimistiškai. „Galime mokytis tais motociklais naudotis taktinėje aplinkoje, atlikti žvalgybines operacijas ir pan. Jau ne vienoje pratybose dalyvavau su keturračiu, veikėme kaip greito reagavimo pajėgos, tad norime ir su dviračiais motociklais tai išbandyti“, – planuoja K. Ščevinskas.

Motošaulė Onutė Verygaitė tikina pastebinti, jog ištis daug šauliškose veiklose įgytų žinių pritaiko, kai važiuoja su sesėm ir broliais šauliais, ir atvirksčiai. „Važiuojant motociklais būtina labai griežta disciplina: reikia išmokyti važiuoti kolonoje, praverčia nebylūs bendravimo ženklai, rikiuotės ir taktikos elementų išmanymas. Pernai motošaulių žygyje per Lietuvą kartu su mumis važiaavę policijos pareigūnai stebėjosi, kad su mumis labai lengva, nes esame labai disciplinuoti, laikomės tvarkos ir susitarimų, kas kitiems motociklininkams ne itin būdinga“, – šypsteli Onutė. »

„Motošauliai artimi pareigūnams. Mes važiuojame vilkėdami uniformomis, ir tai įpareigoja. Jeigu tu esi uniformuotas, o juo labiau – jeigu ir ginkluotas, tau galioja statutas. Ir negali važiuoti tiesiog alaus pagerti ar eismo taisyklių nesilaikyti“, – motošaulių elgesio kelyje ypatumus atskleidžia K. Ščevinskas.

Kadangi su šauliška lauko uniforma motociklu važiuoti nesaugu, motošauliai pasirūpino, kad iš aprangos jie būtų atpažįstami kaip šauliai ir jaustųsi saugiai.

NORAS SVARBIAU UŽ MOTOCIKLĄ

Šiuo metu Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės motošaulių būryje aktyviai veikia apie 30 šaulių, o iš viso šis laisvalaikio pomėgis vienija apie 50 brolių ir sesių. Į žygį per Lietuvą prisijungia ir motociklų aistros vienijami šauliai iš Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės, o planuose – motošaulių padalinio kūrimas sostinėje.

Ko reikia, kad taptum motošauliu?

„Reikia vairuotojo A kategorijos, šaulio pažymėjimo ir, svarbiausia, noro! – šyptelį rotmistras. – Net nebūtina turėti motociklo. Mūsų rinktinės vadas ats. kpt. Vytautas Žymančius yra puikus pavyzdys – išsinuomoja motociklą ir važiuoja. Reikia tik noro.“

Nors dauguma motošaulių – vyrai, šis būrys atviras ir motociklais besidomintioms bei jais važinėjančioms sesėms šaulėms. Rotmistro Kęstučio žmona Rasa puikiai manevruoja su keturračiu, o žygiuose per Lietuvą tampa stipriu ramsčiu motociklininkus lydinčiame ekipaže.

„Kaip ir visuose šauliškuose dalykuose, taip ir motošaulių būryje nėra jokio skirstymo. Šauliai tiek pratybose, tiek vairuodami motociklus vadovaujasi principu: stiprus esi tiek, kiek stiprus silpniausias tavo komandos narys. Kartu su mumis važiuoja ir vyresnio amžiaus brolis šaulys, ir motociklai skirtingo galingumo, bet visada visi prisitaiko, nėra nepasitenkinimo, kad turi mažiau galingą žirgą ar mažiau patirties. Labai komfortiškai jaučiuosi“, – pabrėžia dviratį motociklą pažabojusi motošaulė Onutė.

Kol kas motošauliai važinėja tokiais motociklais, kokius turi: pradedant vikriaisiais enduro, baigiant išdidžiaisiais čioperiais, nenurašo ir keturračių. „Kada nors gal ir iki vienodų plieninių žirgų užaugsimė, gal laimėsime kokį aukso puodą, ir nupirksime motociklų rinktinei“, – juokiasi šaulys A. Veryga.

3

4

5

6

7

3. Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės motošauliams vadovauja rotmistras Kęstutis Ščevinskas.

4. Šauliai stengiasi būti pavyzdžiu visuomenei, prisistatyti ir pristatyti Lietuvos šaulių sąjungą, skleisti pilietiškumo ir meilės Tėvynei užkratą.

5. Visuose miestuose ir kaimuose, kur buvo numatytos motošaulių žygio per Lietuvą sustojimo vietos, šauliai bendravo su žmonėmis, kvietė susipažinti su šaulių ginklais, amunicija, kalbėjosi apie pilietiškumą, laisvę ir Tėvynės gynybą.

6. Viso žygio per Lietuvą metu motošaulius lydėjo policijos pareigūnai – pernai užsimezgusi draugystė šiemet tik sustiprėjo.

7. Motošaulių idėją palaikantis ir užauginti padėjęs Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vadas ats. kpt. Vytautas Žymančius pats įsilieja į motošaulių gretas.

IDĖJINIS UŽTAISAS: ŠVIESKIS IR ŠVIESK

„Šiemet motošauliai į tradicinį žygį per Lietuvą iš Nepriklausomybės aikštės Kaune pajudėjo rugpjūčio 17-ąją. Tai ne pramoginis važiavimas. Šiemet nusprendėme nešti žinią – švieskis ir šviesk. Visuomenei priminėme, kas mes tokie. Priminėme apie Lietuvos šaulių sąjungą. Šis vienas iš dešimties priesakų šauliui buvo matomas ir ant kolonų lydėjusio autobusiuko, simboliškai sutapo, kad dar ir tarptautinėje švyturių šventėje Nidoje sudalyvavome“, – šių metų žygio per Lietuvą idėjinį užtaisą atskleidė K. Ščevinskas.

Pernai motošaulių koloną lydėjo angelai sargai – Kelių policijos pareigūnai su motociklais. „Pareigūnai, kurie lydėjo pernai, norėjo ir šiemet važiuoti kartu. Smagu, kad užsimezgė geras ryšys – policijos pareigūnams įdomios mūsų veiklos, o mums taip pat įdomu jų darbo specifiką pamatyti iš arti“, – sako šaulys A. Veryga.

„Žygio metu Pagėgiuose susitikome su Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnais – šauliai yra nuolatiniai pasieniečių talkininkai, taip pat užsukome pabendrauti su Šilutės Vaikų gerovės ir globos centro vaikais bei jaunuoliais, parodėme motociklus, papasakojome apie Šaulių sąjungą. Šventojoje įsiliejome į „Beach Bike Fest 2023“, – apie motošaulių žygį pasakoja O. Verygaitė.

Iš Šventosios plieniniai žirgai patraukė į Švyturių šventę Nidoje. Grįždami į Kauną motošauliai Kryžkalnyje, Raseinių rajone, įsiliejo į kitą didelę motociklininkų bendruomenę – prisijungė prie Lietuvos pažinimo ralio „Ryterna Modul Mototourism Rally“, kur kvietė šio ralio dalyvius atlikti tam tikras užduotis ir vaišino šauliška koše bei arbata.

„Visuose miestuose ir kaimuose, kur buvo numatytos motošaulių žygio per Lietuvą sustojimo vietos, bendravome su žmonėmis, kvietėme susipažinti su šauliška veikla, prisijungti prie organizacijos“, – pasakoja rotmistras. Rugpjūčio 19-osios vakarą motošauliai buvo sutikti Kaune, Rotušės aikštėje, kur dalinosi motošaulių žygio per Lietuvą „Švieskis ir šviesk“ įspūdžiais. x

SPECIALIOSIOS PASKIRTIES SUNKVEŽIMIS **AROCS**

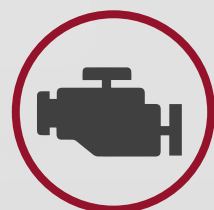
maksimalus kelio greitis **90 km/val.**

gali pervežti iki **17 tonų** krovinį

konteinerių hidraulinės krovos sistema

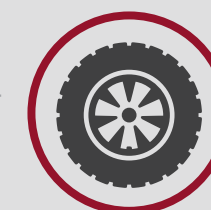
variklio galingumas **420 arklio** galių

2 krovinių pakrovimo transportavimo platformos

padidintas pravažumas leidžia pasiekti sunkiai pravažiuojamas vietas

8 varomieji ratai

KELIAS Į SVAJONĘ

TEKSTAS: Edita Vežbickaitė
NUOTRAUKA: Rita Gudė

„O Dievai, įgnybkit man kas nors... Ar tai tiesa? Ar pagaliau aš įgyvendinau savo slaptą svajonę ir tapau šaule?“ – tai buvo pirma mintis, aplankiusi mane tą itin šaltą, bet tuo pat metu ir labai šiltą, simbolinę vasario 16-ąją, kai kartu su savo sesėmis ir broliais, stebint didžiulei miniai, Gedimino kalno papėdėje daviau šaulio priesaiką, ištariau tai, kas ne vienus metus veržėsi iš vidaus: „Tėvynės labui!“

Nežinojau, kad tapusi šaule jau nuo pat pradžių gausiu gerokai daugiau, nei tikėjaisi.

1. Edita Vežbickaitė: „Tapus šaule, „užsikūrė“ toks smagus mechanizmas.“

1

Brolio šaulio įteikta žemuogių šakelė – lyg įkvėpimas vėl smeigti akis į žemėlapij, kompasą, ir – pirmyn.

Kelias į svajonę tapti šaule prasidėjo po pažinties su šauliu, užkietėjusiu Lietuvos patriotu, kuris už Tėvynės laisvę prirėkęs kovos iki paskutinio kraujo lašo. Stebėjau jį, žavėjaisi tuo, ką jis daro, jo užsidegimu. Galvojau, jeigu gali jis, vadinasi, galiu ir aš... Galiu ir noriu... Nors prisipažinsiu, iki priesaikos mintis mintį vijo: „Ar sugebėsiu? Ar pavyks? Ar pateisinsiu lūkesčius? Ar... milijonai ar.“ Tačiau žengus pirmąjį žingsnį ir prisiekus, galvoje sukosi tik viena mintis: „Tėvynės labui!“ Kartojau šiuos žodžius dar šimtus kartų mintyse tuoj po iškilmingos priesaikos ceremonijos ir tą pačią akimirką suvokiau, kad tai bus ne tik žodžiai, bet ir veiksmai. Kad prirėkęs, būdama šaule, aš atliksiu savo pareigą – būsiu gerokai naudingesnė savo Tėvynei. Prirėkęs mokėsiu apginti savo artimuosius, save ir kitus. Nebūtinai ginklu.

Vis pagalvodavau: „O kas, jeigu tikrai ateis diena X, kaip turėsiu elgtis? Jeigu mano bičiulis, profesinės karo tarnybos karys, išeis ginti mūsų laisvės, manęs, mano artimųjų, aš privalau mokėti pasirūpinti, kad jam ir kitiems kariams nieko netrūktų. Aš turiu mokėti pasirūpinti, kad nieko netrūktų jų artimiesiems...“ Supratau, kad viso to išmoksiu tapusi šaule. Išmoksiu ir mokysiu kitus... Tiesa, vedama tų minčių, tada dar nežinojau, kad tapusi šaule jau nuo pat pradžių gausiu gerokai daugiau, nei tikėjaisi.

Tapus šaule ir pradėjus lankyti Bazinio šaulio įgūdžių kursą, mano viduje „užsikūrė“ toks smagus mechanizmas, kuris pradėjo veikti kone pagal visus dešimt Šaulių sąjungos įkūrėjo Vlado Putvinskio-Pūtvio suformuluotus įsakymus šauliams. Bene svarbiausias man asmeniškai tapo septintas – „Tesėk žodį“. Atrodo, niekada ir nebuvo, kad nesilaikytum jo, bet vis rasdavau milijonus pasiteisinimų, jeigu kažką pamiršdavau, o gal tiesiog „numuiliindavau“ prisizadėjusi. Dabar pažadas kažkam, o kartu ir sau, tapo itin svarbus mano gyvenime. Vadovaujuosi paprasta taisykle – jeigu pažadėjai, turi įgyvendinti bet kokia kaina. „Juk davei priesaiką, tai kaip dabar“, – pagalvoju sau tyliai... Tad arba nežadėk, arba veik. Kartu su pažadais ir disciplina eina koja koja.

Prasidėjus Baziniam šaulio įgūdžių kursui, išmokau pirmąją pamoką, kad ne tik negali vėluoti į mokymus, bet pageidautina, kad ateitum penkiolika minučių anksčiau. Išmokau tai pritaikyti ir darbe – išvažiuoju dirbti penkiolika minučių anksčiau. Ir šiuo pasiekimu labiausiai džiaugiasi, matyt, tie, kam dažnai trūkdavo kantrybė manęs laukiant sutartoje vietoje. O aš viduje šypsaisi, kad pagaliau išmokau nevėluoti.

Ne mažiau svarbus mano gyvenime tapo ir valios stiprinimas. Tai jau trečias šaulio įsakymas – „Stiprink valią ir kūną“. Be šito jau niekaip. Ir nepaaiškinama, kodėl beveik pusę amžiaus nerasdavau laiko ir valios sportuoti, bet štai dabar, tapusi šaule, turiu ir laiko, ir noro. Ir nebūtina prakaituoti salėje (nors ten irgi dažniau ėmiau lankyti) – užtenka žygių su šauliais... Išėini su sesėmis ir broliais į savo pirmąjį žygį, kuris „nuvingiuoja“ kalnais ir kalneliais apie dvidešimt kilometrų. Eini ir galvoji: „Aš nebūsiu ta silpnoji, eisiu kaip ir visi, nedėjuodama ir aukštai pakelta galva.“ Ir einu tuos kilometrus, o viduje taip gera, taip gera palieka, nors ir nelengva. Bet niekas geriau nemotyvuoja nei šalia keliaujantys broliai ir seserys. Štabteli trumpam, o šalia einantys tuoj ima teirautis: „Ar tau viskas gerai?“ O jau prieš pat žygio pabaigą, įveikdamas paskutinius kilometrus įkalne, imi matyti, kad kalnas vis didėja ir didėja, jis ima atrodyti vis aukštesnis ir aukštesnis, nors ir ne aukščiausias pasaulyje, bet Vilniuje tai tikrai. Kiekvienas jo centimetras vis sunkiau įveikiamas. Tada sesė ir brolis atbėga, čiumpa tavo daugiau kaip dešimt kilogramų sveriančią kuprinę, ir... Judam toliau...

O kur dar kiti dalykai... Pamenu visai neseniai turėtas topografijos pratybas. Temstant, įveikus daugiau kaip dešimt kilometrų, pasiklysti miške. Su broliu šauliu ieškai išeičių ir stauga suvoki, kad pirmą kartą gyvenime neįsijungė baimės jausmas. Ne, priešingai – įsijungia blaivus mąstymas, o dar brolio šaulio įteikta žemuogių šakelė – lyg įkvėpimas vėl smeigti akis į žemėlapij, kompasą, ir – pirmyn. Ir „negirdi“, kaip kažkada „girdėdavai“ skausmą, nejauti nieko, nes juk taip stiprinama valia – be jokio inkštimo, tik sau kartoji: „Tu gali.“ O tada aplanko mintis: „Buvimas šaule man atvėrė galimybę pajusti, kad galiu gerokai daugiau, nei bet kada būčiau pagalvojusi.“ Aš galiu eiti, eiti tamsiu, nepažįstamu mišku, galiu pasiklysti, bet eiti toliau per visą naktį. Matydama, kaip leidžiasi saulė, tada užklumpa aklina tamsa ir vėl aušta rytas. Niekada nebūčiau pagalvojusi, kad galiu tai įveikti. Supratau ne tik tai, kad privalau, bet ir tai, kad galiu. Atrodo, kas gi čia tokio, bet jeigu nebūčiau tapusi šaule, niekada to nebūčiau sužinojusi...

Nebūčiau sužinojusi ir to, kad galiu stovėti rikiuotėje uniformuotų šaulių ir koja kojon su visais žygiuoti. Tiesa, turiu prisipažinti, kad lengva mokytis nebuvo, bet ir tai įveikiama. Niekada, tikrai niekada nepagalvojau, kad tie tvarkingi šauliai, sutikti gatvėje, mokosi dėvėti uniformą, mokosi geležinės tvarkos. Ir to išmokstama. Čia išmokstama ir pirmosios pagalbos įgūdžių, ir kaip elgtis ekstremalios situacijos metu. Sužinojau ir išmokau daug daugiau, nei galėjau pagalvoti.

O dar... taip moteriška, bet tik tapusi šaule atradau ir tai, kad įveikiant ne vieną kilometrą, gyvenant sveikai, stiprinant ne tik valią, bet ir kūną, norom nenorom ėmė tirpti taip sunkiai kažkada tirpę papildomi kilogramai. Tad pajutau, kad po priesaikos įsijungęs mechanizmas keičia mane iš esmės – ir iš vidaus, ir iš išorės. Pakalbėjau anądien su kitomis šaulėmis, pasirodo, aš tokia ne viena.

„Būk drausmingas ir mandagus“ – ketvirtas šaulio įsakymas. Tapusi šaule, jaučiu tapusi geresnė. Ir net nesvarbu, ar vilkiu šaulio uniformą, ar esu civiliais drabužiais. Atsirado begalinis noras šypsotis pasauliui net ir tada, kai kažkas taip ir taikosi „įgnybti“. O kur dar iš mano kalbos beveik išnykę keiksmažodžiai. Taip, taip, jų tikrai būta... Norom nenorom juos ėmiau keisti lietuviškais, išmokau tiesiog sujungti smegenis su liežuviu. Ir ne tik... Iki gyvenimo pabaigos atsimsiu savo vieno vadų Mindaugo Kulboko žodžius: „Reikia ne tik klausytis, bet ir girdėti...“ Tad išmokau girdėti, kad mandagumas ir drausmė nuo šaulio neatsiejami, o štai būti tiesiai ir teisingai lyg ir įpareigojo šeštas šaulio įsakymas. Aš neatsidžiaugiu išmokusi rėžti tiesą į akis ten, kur kažkada nutylėdavau, nors viduje būdavau tikra, kad esu teisi. Paaiškėjus, kad taip ir buvo, sielodavau si nutilėjusi. Dabar viskas pasikeitė. Ir ne mažiau svarbus tapo teisingumas. Na, tiesiog nebaisu prisipažinti klydus. Nebaisu ir atsiprašyti...

Tapusi šaule vėl kartkartėmis išgirstu kreipinį „sese“. Mat pastarąjį kartą taip buvau vadinta prieš beveik dešimt metų, kai dar turėjau Brolij... x

Visiems, kas dvejoja rinktis šaulio kelią ar ne, sakau – verta! Čia tikrai gera...

AR VIS DAR REIKALINGA TIESA?

SPAUDOS
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

JOVALAS INFORMACIJOS ERDVĖJE

Siūlau pridėti ranką prie širdies ir nuoširdžiai savęs paklausti: kiek informacijos šaltinių aš naudoju, tarkime, rankiodamas žinias apie karą Ukrainoje? Atlikęs šį eksperimentą su nuostaba supratau, kad tris. Du lietuviškus ir vieną ukrainietišką [jei vieną socialinį tinklą laikytume vienu šaltiniu, neatsižvelgiant į tai, kad ten viešiniasi daugybė visokių „liaudies žurnalistų“].

Kai infoerdvėn įžengė socialiniai tinklai, žmogus tapo panašus į lietuvi norintį pagauti kvailelį. Jį tiesiog užgriuvo informacinė lavina, iš kurios prigaudomos labai fragmentiškos žinios, su tiesa neturinčios nieko bendro. Praktiškai neliko žiniasklaidos, kurią būtų galima pavadinti elitine (triskart tikrinami faktai, autoriai savo reputacija atsako už tai, kas parašyta / parodyta, o vartotojas iš karto nususuka nuo tos žiniasklaidos, jei yra bent kartą apmulkinamas).

Tai, kad praktiškai visa informacija gaunama iš interneto, ir tai, kad informacijos šaltiniai tapo priklausomi nuo reklamos, sukūrė prielaidas tiesai išnykti. Eilinis pilietis nebežino, kas yra prioritetas, o kas gali palaukti. Tai ypač puikiai matosi komercinių televizijų programose, kur vienodai svarbios ir žūtys Ukrainoje, ir kulinarinės naujienos.

Faktas savaime tampa nesvarbus, atsiranda alternatyvi realybė su savo faktais, tiesomis ir vertybėmis. Užsikuria procesai, kurie keičia viską...

TIESA YRA, TAČIAU NEBEREIKALINGA

Keikti ir bėdoti dabar madinga. Ypač kai kalba pasisuka apie žiniasklaidą. Tačiau ne veltui sakoma, kad prieš taip darydamas pažiūrėk į veidrodį. Jis parodys tikrąjį tavo veidą. Šauliui tai ypač pravartu, nes gebėjimas atskirti tiesą nuo melo, noras siekti tiesos yra pamatinis šauliškumo priesakas. Jei Putvinskiui dar gyvam esant kas būtų pasakęs, kad šauliui tiesa nesvarbi, ko gero, tektų *mauti* kuo toliau nuo sunkios mūsų organizacijos įkūrėjo lazdos.

Siūlau dar vieną eksperimentą: skirkite vieną dieną sau nepatinkančios informacijos gavimui. Jei laikotės dešiniųjų pažiūrų – eikite pas kairiuosius, skaitykite jų paskyras [ir priešingai]. Šlykštu tai rašyti, bet susiraskite pusiau legalius būdus susipažinti su prorusiška propaganda ir pabandykite išverti vieną dieną. Tai bus kankinimų ir kankinimosi diena.

Svarbu suprasti, kad šis eksperimentas yra skirtas ne tam, kad susipažintum su

„alternatyvia nuomone“. Jo vertė ta, kad realiai, iš esmės suvoki, jog informacijos perteklius ir pasibaisėtinas melas naikina poreikį ieškoti tiesos. Mes patys nužudome tiesą savo tingėjimu orientuotis informacijos jūroje.

Liekame patogiose socialinių tinklų paskyrose, žiūrime tik banalius dalykus per televiziją, skaitome tik nemokamą interneto turinį ir „kažkur anapus“ esanti tiesa tampa nebereikalinga. Nes iki jos prisikapstyti reikia pastangų.

NIEKAS APIE NIEKĄ SU NIEKUO

Niekinė informacija plūsta it Senos upė Paryžiuje per potvynius ir apsemia niekinius protus. Ir jei paklaustumėte, kas yra tokios informacijos kūrimo autorius, ko gero, atsakymas būtų – niekas. Tiksliau sakant, visi.

Stereotipiškai mąstantieji pasakytų, kad tokios niekinės žinios yra tik nereikalingas balastas, kuris nekenkia tiesos paieškoms. Nesąmonė! Niekinių, tuščių žinių priviso tiek [ir toliau dauginasi eksponentiškai], kad nebeįmanoma prisikasti iki kažko tikresnio. Kai ežeras virsta jūra, o jūros – vandenynais, plaukiantis valtele ir dar tingintis irkluoti žvejys yra pasmerktas mirčiai. Arba amžinam, beprasmiškam kapstymuisi niekada nesurandant kranto.

Dar vienas svarbus aspektas: niekinės, neteisingos, barankos skylės vertos žinios taip pat turi poveikį. Iškreipia realybę. O net ne specialistas žino, kad norint paneigti kokią nors neteisingą informaciją reikia dešimteriopai didesnės pastangos. Tokių pavyzdžių aplink apstu. Tarkime, kas nors ką nors apkaltino esant... [nuspręskite patys, kuo]. Apkaltintasis, tikėtina, amžiams nebeatsiplaus savo munduro. Jo reputacija bus pakirsta niekinės informacijos.

Negriztant į gilius sąmokslų teorijas galima įtarti, kad „alternatyvios realybės“ radimasis nėra visai nevaldomas procesas. Ne veltui ukrainiečių saugumo tarnybos Kyjive ir apylinkėse aptiko ne vieną vadinamąją „botų fermą“ [tai toks centralizuotas nepatikimos informacijos skleidimo fabrikėlis, kur kuriami netikri vartotojai, paskui skleidžiantys visokias žinias].

Taigi, kuo įtikinamesnė, realistiškesnė ir patrauklesnė bus sukurtoji realybė, tuo daugiau rasis fanatikų, kurie bus pasirengę bet kam. Keletas kvanktelėjusių bendruomenių pavyzdžių: *chemtreilininkai* tikintys, kad aukštai skrendančio lėktuvo garų juosta yra kažkokie nuodai, *plokščiažemininkai*, kur jau nieko neprisidursi, įvairių su medicina susijusių keistų teorijų propaguotojai ir t. t.

Galiausiai, o kuo nuo šitų bepročių skiriasi Rusijos propagandos paveiktas protas?

PERTEKLIUS IR ATSAKOMYBĖ

Dažnai stebimės sunkiai suvokiamais Putino, o ir visos Rusijos karinės vadovybės sprendimais. Sveiku protu to paaiškinti neįmanoma. Ypač kalbant apie civilių objektų naikinimą, nekaltųjų žudymą [karas yra karas, kareivių profesija yra mirti pirmiems, tad tas neturėtų stebinti]. Kodėl jie tai daro?

Manau, kad atsakymas taip pat sietinas su informacinės erdvės pertekliumi. Mes [o ir jie, mūsų priešai] nebegalime suprasti, kokia realybė apskritai egzistuoja. Jų atsiradimo per daug. Viena sukurta Rusijos informacinėje erdvėje [dėl to ir siūliau vieną dieną pagyventi šitame mėšle], kita – mūsų šalyje, trečia – dar kur nors. Jų šimtai, tūkstančiai ir jos vis iš naujo kuriamos pamirštant apie tiesą. Kai gyvenime iškreiptoje realybėje, išsikreipia ir moralinės normos. Dėl to, matyt, okupantams dėl žudomų civilių galvos neskauda.

Kai tik prisėdate prie kompiuterio ar paimate mobilųjį į rankas ir postinate ką nors iš savo gyvenimo – kuriate dar vieną realybę. Kai rimtas pareigas einantis asmuo viešai sako kalbą ir šiek tiek meluoja – vėl randasi alternatyvi realybė. Šioje vietoje visu aštrumu iškyla atsakomybės klausimas. Tų, kurie kuria informacinį turinį, ir tų, kurie klauso arba jį vartoja.

Propagandos žinovai puikiai supranta, kad geriausia propaganda yra tada, kai apgautieji nuoširdžiai įsitikinę, jog vieną ar kitą veiksmažodį daro laisva valia, nes patys taip apsisprendė. O kodėl kyla klaidingi apsisprendimai? Atsakymas paprastas: dėl informacijos pertekliaus, tingumo ieškoti tiesos ir pačių susikurtų alternatyvių realybių.

Tai vienas kitą persmelkiantys dalykai, kurie net ir kritišką protą išsaugojusį žmogų padaro panašų į rūke klaidžiojantį ir įvairius fanatizmus kuriantį ežiuką [tikiau, kad tarp skaitančiųjų yra prisimenančių genialų Jurijaus Noršteino animacinį filmą „Ežiukas rūke“]. x

8

TEKSTAS IR NUOTRAUKA:
Valdas Kilpys

1. Mes patys nužudome tiesą savo tingėjimu orientuotis informacijos jūroje.

Negrizkite į gilius filosofinius svarstymus. Pašonėje gaudžiant karo aidams filosofijos kiek atsitraukia ir nutyla. Išlieka tik tikri dalykai. Teisingi, pagrįsti tiesa, kuri, reikia tikėtis, vis dar pasiekama.

IŠGYVENIMO PRIORITETAI

TEKSTAS IR NUOTRAUKA:

Eduardas Klimenka,
Gabrielius E. Klimenka
#Išgyvenimo_akademija_KlimEndka

Geriausias būdas nepatekti į pavojingą situaciją – tiesiog jos išvengti. Rytų kovos menuose mokoma, kad geriausia kova yra ta, kuri neįvyko. Ši taisyklė galioja ir mūsų santykiui su aplinka.

PREVENCIJA

Prieš vykstant į gamtą, rengiantis žygiui ar stovyklauti labai svarbu susipažinti su vietoje, kurioje žadi būti. Ištyrinėk ją žemėlapyje, sudaryk kuo tikslesnį maršrutą, nuspręsk, kur stovyklausi, įsidėmėk, kur yra artimiausios gyvenvietės, keliai ar kitos vietos, kur, esant reikalui, galėtum ieškoti pagalbos. Net ir tuomet, jeigu pamesi žemėlapią ar išsikraus tavo išmanusis telefonas ir tau reikės pačiam tapti išmaniam, žinodamas kryptį tu galėsi ganėtinai greitai sugrįžti į civilizaciją.

Kad ir kaip būtų banalu kalbėti apie politiką ir orus, apie juos turime pakalbėti. Visuomet pasidomėk, ar vietoje, kurion žadi vykti, nėra pavojinga. Lietuvos kontekste neretai netoli miestų esantys miškai vakarop tampa visokio plauko tipų susibūrimo vieta. Aišku, miškas miškui nelygus, bet kai viename miške netoli Vilniaus, kur patikdavo lankytis, vieno pasivaikščiojimo metu aptikau švirkštų nusėtą pievelę, o kitam to paties miško gale ant medžio kabančią liemenėlę, suvokiau, kad nenorėčiau ten atsidurti temstant. Kai kurie regionai garsėja nusikalstamumu, tad geriausia tokių vietų vengti.

1

Pasidomėk, kokie bus orai, ar nenusimato audrų, perkūnijų, lavinų, stichinių nelaimių bei ateivių invazijos. Gamta nejuokauja. Neverta per aplaidumą patekti į mirtinai pavojingas situacijas. Na, o jei matai, kad oro sąlygos bus tragiškos, tuomet išmintinga kelionę atidėti.

ĮGŪDŽIAI IR ĮRANKIAI

Sumodeliuokime situaciją. Išėjai valandėlei pasivaikščioti į mišką, nepastebėjai, kaip greitai prabėgo net kelios valandos, juk taip gera gamtoje pabūti! Tačiau pradėjo temti. Supratai, kad nuėjai žymiai toliau nei planavai ir reikia sugrįžti... tikriausiai į tą pusę. Dar po valandėlės, kad naktis jau čia pat, telefonas visiškai išsikrovė, o tu ne nenučiuoki, kur iš tiesų esi. Pasiklydai. Neturi nei peilio, nei žiebtuvėlio (na, nes nerūkai...), nei šilto rūbo (na, nes vasara), nei pakankamai vandens. Desperatiškai bandai prisiminti, ką esi žiūrėjęs „Youtube“ apie tai, kaip reikia užkurti ugnį trinant pagalį į pagalį ar kažkaip daužant titnagą... Kaip iš egliaškių pasigaminti laikiną būstą... Kaip spręsti spąstus... Kaip pasidaryti ietį iš lazdyno... Kaip pagal saulę nustatyti, kur yra pietūs.. Ei, stop! Kokia dar saulė, juk pameni – jau naktis...

Sumodeliuokime kitą situaciją. Prieš išeidamas iš namų į kuprinę įsimetei išgyvenimo rinkinį, kurį net eidamas į parduotuvę nešiesi... Manau, visiškai aišku, kaip rutuliosis aukščiau modeliuotos istorijos scenarijus. Taip pat akivaizdu, kad jeigu jau turi tokį rinkinį, privalai žinoti, kaip veikia jį sudarantys daiktai, ir privalai turėti įgūdžių šiuos daiktus panaudoti.

Beveik kiekviename straipsnyje primename, kad nepakanka paskaityti straipsnio ar pažiūrėti „Youtube“ vaizdelio. Žinoma, taip įgyjamos žinios, tačiau be praktikos įgytos žinios yra bevertės, nes susidūręs su realia situacija pasikliausi sėkme, bet ne tikrumu, kad žinai, ką darai ir ką turi daryti. Natūrali atranka ar evoliucija – štai kur klausimas!

TREJETŲ TAISYKLĖ

Ką tik sumodeliuotų situacijų pavyzdys parodė, kad neparuošta sąmonė blaškosi pasirinkimų labirinte. Todėl svarbu turėti gaires, kurios, ištikus sudėtingai situacijai, padės susidėlioti prioritetus. Sudėtingų, pavojingų situacijų gali būti įvairiausių. Čia aptarsime tik tai, kas svarbu pasiklydus lietuviškame miške. Pasitelksime vadinamąją trejetų taisyklę. Taigi, teoriškai idealiomis sąlygomis galima išgyventi tris savaites be maisto, tris dienas be vandens, tris valandas ištikus hipotermijai ar perkaitimui, tris minutes be deguonies, tris sekundes pasikliaujant savo nuojauta.

Ši trejetų taisyklė padeda labai aiškiai pasirinkti veiksmų eigą pagal tai, kas yra svarbiausia, svarbu, mažiau svarbu, nesvarbu.

TRYS SAVAITĖS BE MAISTO

Jau turbūt esi girdėjęs apie bado streiką. Net fiziškai tam nepasiruošę žmonės dėl įvairių priežasčių ryžtasi šiam žingsniui. Tai savanoriškas veiksmas, turintis tikslą ir motyvaciją. Tad būk tikras, jeigu pasiklysi gūdžiose mūsų tėvynės giriose, tau neteks patirti to, ką šie žmonės patiria. Pasiklydus žmogų dažniausiai suranda jau tą pačią dieną, o jeigu užtrukę ir ilgiau, akivaizdu, kad maisto trūkumas bus labiau diskomfortas nei realus pavojus gyvybei. Dėl šios priežasties pasiklydus maisto klausimu neverta kelti į piramidės viršūnę, neverta iš karto pradėti spęsti spąstus, gaminti savadarbį lanką su strėlėmis ar prisiminti pėdsekystės pradmenis grobiui susekti ar valgyti nežinomus grybus. Jei pasitaikys proga rasti kokią uogą ar riešutą, nepraleisk progos, tai pakels ūpą, bet maisto ieškojimas atims iš tavęs daug laiko, kurį tu gali skirti žymiai svarbesniems dalykams. Primename: jei bandysi valgyti uogas ar grybus, valgyk tik tuos, kuriuos tikrai pažįsti. Suvalgęs tai, kas nevalgoma, greičiausiai apsinuodysi ir tavo tryis savaitės gerokai sutrumpės, na, gal ne iki trijų sekundžių, bet gali gana greitai išleisti dūšią.

TRYS DIENOS BE VANDENS

Taip, bet neverta rizikuoti, nes trys dienos – tai riba. Jau po vienos dienos be vandens organizmas bus išsekęs ir kuo toliau, tuo sunkiau bus ne vien judėti, bet ir blaiviai mąstyti, nes tavo darbingumas sumažės iki 40 procentų, antrą dieną jau kils rimtas pavojus sveikatai. Tiek karštą vasarą, tiek šaltą žiemą dehidratacijos rizika yra labai aukšta. Atsižvelgiant į kūno sudėjimą, aplinkos veiksnius ir fizinį krūvį, kas dieną privalo išgerti ne mažiau kaip du litrus vandens. Tad, jeigu jau paklydai, vanduo turi tapti vienu svarbiausių tavo prioritetų. Aptikęs vandens telkinį pasirūpink geriamojo vandens atsargomis. Tačiau akivaizdu, kad be atitinkamų žinių ir įgūdžių tai bus labai sunki užduotis. Improvizacija gali brangiai kainuoti. Verta žinoti, kaip lauko sąlygomis išfiltruoti vandenį, kaip jį dezinfekuoti.

Privalai prisiminti, kad bet kokį iš gamtos paimtą vandenį reikia pravirinti, jeigu nenori pasigauti kokio bakterinio užkrato. Tokie užkratai geriausiu atveju sukelia vėmimą arba viduriavimą (kartais abu zuikius vienu šūviu nušauoni), o ekstremalioje situacijoje toks gausus skysčio netekimas yra itin pavojingas.

TRYS VALANDOS IŠTIKUS HIPOTERMIJAI AR PERKAITIMUI

Manau, niekam nereikia priminti apie saulės smūgio keliamą pavojų. Kita, ne tiek pavojinga neapdairių vasarotojų neganda – peršalimas. Po karštos dienos neretai vakare užėina stiprūs lietūs, oro temperatūra staiga nukrinta iki nekomfortabilios drebulį keliančios vėsos. Toks derinys dažnai priveda prie plaučių uždegimo. Žiemą hipotermijos rizika yra itin didelė. Tad vienas svarbiausių prioritetų pasiklydus yra apsauga nuo aplinkos, tai – prieglobstis ir ugnis. Net paprasta pastogė apsaugo nuo lietaus, o jeigu tektų praleisti naktį miške, laikinas būstas, suręstas net ir iš paprasčiausių šakų, dar ir suteiks papildomą saugumo jausmą.

Apie ugnies naudą gali paliudyti bet koks neandertalietis, be jos jie nebūtų išgyvenę... Ugnis sušildo, ant jos galima užvirinti vandenį ir taip jį dezinfekuoti, ji gina ir suteikia jaukumo jausmą. Tačiau nevalia užmiršti, kad privalai visuomet mokėti suvaldyti ugnį, kurią užkuri. Niekada nepalik jos be priežiūros ir po ranka turėk vandens, kuriuo galėtum ugnį greitai užgesinti, jeigu aplinkybės to pareikalaus. Reikia nuolat treniruoti ir tobulinti šiuos du įgūdžius: būsto statymą ir ugnies įkūrimą.

TRYS SEKUNDĖS PASIKLIAUJANT SAVO NUOJAUTA

Skamba kaip pokštas, taip, žinoma, ir yra, tačiau kiekviename juoke yra dalis tiesos. Pasiklydus reikia vadovautis ne nuojauta, o žiniomis. Jeigu neturi žinių, kaip surasti pasaulio šalį arba kaip atsiklaidinti, geriau neimprovizuok. Susirask samanų ir į jas įdėmiai pažiūrėk, žalia spalva ramina, taip bent jau galėsi blaiviau mąstyti. Jeigu nutarsi judėti kuria nors kryptimi, palik aiškius ženklus, kurie galėtų padėti tavęs ieškantiems gelbėtojams suprasti, kurioje pusėje turėtų tavęs ieškoti. Jeigu nutarsi likti vietoje ir nesiblaškyti, signalizuok savo buvimo vietą ryškiu rūbu, užkurtu dūmingu laužu, neįprasta vietovėje išsiskiriančia konstrukcija ir t. t. Taip pat itin svarbu, kad kažkas iš anksto žinotų, kur tu žadi keliauti, kur žadi apsistoti. Taip pat tą žmogų turėtum sutartu laiku informuoti apie savo buvimo vietą. Negavęs tavo žinutės sutartu laiku, šis žmogus gali iš karto pranešti gelbėjimo tarnyboms, kad tau kažkas atsitiko. Tokia atskaitomybė gali tau išgelbėti gyvybę. x

1. Pakalbėsime apie tuos, kurie skaito „Trimitą“, bet neina praktikuotis.

VEČESLAVAS ŠUTRAJEVAS: „INSTRUKTORIUS VISADA TURI BŪTI „ANT BANGOS“

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė

NUOTRAUKA: asmeninis Večeslavo Šutrajevo archyvas

„Ne aš pasirinkau – kariuomenė pasirinko. Tapdamas kariu, norėjau veiksmo, minčių apie kitų mokymą nebuvo“, – sako Večeslavas Šutrajevas. Neplanavęs savo karjeroje mokytį kitų, šaulys, KJP puskarininkis šiandien mielai dalijasi savo patirtimi ir žiniomis su jaunaisiais šauliais, turi jaunųjų šaulių būrelį ir ugdo jaunuolių patriotiškumą bei meilę Tėvynei.

Kodėl pasirinkote mokytį kitus?

Nuo 1998 metų tarnaudamas LDK Kęstučio MPB žvalgybos būryje, TO Irake ir LK Karinėse jūrų pajėgose, sukaučiau žinių ir patirčių bagažą, kuriuo vieną dieną nusprendžiau pasidalyti.

Kursų, tiesa, nevedu, tačiau organizuoju paskaitas ir pratybas jaunesiems 303-iosios kuopos šauliams. Jų metu mokau jaunuolius kariškų dalykų, kuriuos pats išmanau.

Pirmieji mokymai, kuriuose buvote instruktoriumi?

1998 metais tapęs PKT kariu, buvau paskirtas į „karantino“ kuopą rengti naują šaukimą tarnybai. Pradžiai nebuvo itin paprasta, nes mokytį šauktinius, pačiam ką tik „išlipus iš šaukstinio batų“ buvo iššūkis, tad teko labiau pasistengti dėl rezultato.

Nuo kokių dedamųjų priklauso mokymų sėkmė?

Mokymų sėkmę, manau, lemia sumanymo vykdymo planas, logistinis aprūpinimas ir komandinis darbas tiek tarp mokymų dalyvių, tiek tarp instruktorių ir remiančiųjų.

Frazės, kuriomis motyvuojate jaunuosius šaulius?

Jaunesiems šauliams dažnai kartoju, kad jie yra labiau motyvuoti nei kiti jaunuoliai, nes įstojo į Šaulių sąjungą ir lanko mokymus, dažniausiai vykstančius vakare arba savaitgaliais, SAVO noru. Ir tai motyvuoja mus visus.

Situacija, kuri kursų metu išmušė iš vėžių?

Kad ir kokios lauko pratybos būtų, jų pabaigoje visada „užmuša“ jaunųjų šaulių klausimas: kada vėl?

Kas sunkiausia instruktoriaus darbe?

Rasti aukso viduriuką tarp mokomojo dalyko ir dalyvių.

Didžiausia Jūsų, kaip instruktoriaus, nesėkmė?

Neišlaikytas pakopos testas. Kai tai įvyksta mano paskaitų klausiusiam jaunajam šauliui, jaučiuosi kaltas...

3 žodžiais apibūdinkite gerą instruktorių?

Lankstus, reiklus, supratingas.

3 veiksmožodžiais apibūdinkite gerą mokinį?

Klausosi, klausia, vykdo.

Juokingiausias nutikimas per mokymus?

Neišskirdamas juokingiausio galiu pasakyti, kad, dirbant su jaunaisiais šauliais, tikrai tenka atsiderinti situacijose, kada gali pasijuokti, tačiau dažniausiai stengiuosi į tai reaguoti santūriai ir kontroliuoti emocijas, kad tarp vaikų galbūt ir nekaltas pasijuokimas neperaugtų į patyčias.

Kaip dažnai instruktoriui pačiam reikia tobulinti savo žinias? Kokius pastaruosius kursus esate baigęs pats?

Instruktorius visada turi būti „ant bangos“. Domėjimasis karyba, jos aktualijomis, geopolitine situacija yra nuolatiniai jo palydovai, be kurių instruktoriaus tobulėjimas sustotų. Per savo karjerą baigiau daugybę kursų Lietuvos kariuomenės mokykloje ir mokymų centruose, o vienas iš pastarųjų – „mūšio apgyvendintoje teritorijoje“ kursas. x

LIETUVOS KARO AKADEMIJOS MAGISTRANTAI RENGiami TARNAUTI KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOJE

TEKSTAS: Lina Vaitiekūnaitė

NUOTRAUKA: Eimantas Genys

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje jau dvidešimtmetį organizuojamos iššęstinės magistrantūros studijos, kurias baigusiems absolventams įgytas magistro laipsnis tampa rimta prielaida tolesnei karininko karjerai, atveria kelią tarnybai Lietuvos krašto apsaugos sistemoje ir suteikia galimybę siekti daktaro laipsnio.

Magistro laipsnį įgyja ne tik profesinės karo tarnybos kariai – jo gali siekti krašto apsaugos sistemos valstybės tarnautojai, kariai savanoriai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį. Tuomet jie lengviau išlieka konkurencingi darbo rinkoje baigę profesinę karo tarnybą, tampa saugumo politikos analitikais, projektų vadovais, kitais šaliai ir visuomenei reikalingais specialistais.

Šiais metais sveikindamas Lietuvos karo akademijos 20-osios laidos absolventus krašto apsaugos viceministras Žilvinas Tomkus atkreipė dėmesį, kad į Akademiją studijuoti ateina žmonės, jau turintys patirties krašto apsaugos sistemoje ir akademinę žinių. „Suprantame, todėl studijų metu vyksta ir karštos diskusijos. Bet jose gimsta nauja patirtis, o mokantis – įgūdžiai, kurie naudingi ne tik asmeniškai tobulėjant, bet ir Akademijai bei visai krašto apsaugos sistemai“, – teigė viceministras.

Iššęstinės magistrantūros studijos Lietuvos karo akademijoje organizuojamos nuo 2002 m. ir jas jau baigė 373 absolventai. Šiuo metu dėstomos 2 metų trukmės Gynybos išteklių vadybos, Gynybos studijų ir Karinės diplomatijos programos.

LKA MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ PROGRAMOS

Lietuvos karo akademija, reaguodama į kintančią Lietuvos saugumo situaciją, kai vis daugiau dėmesio skiriama ne tik nacionalinių gynybos pajėgumų, bet ir NATO kolektyvinės gynybos ir atgrasymo, visuomenės ir valstybės pasirengimo ir atsako į nekarines grėsmes stiprinimui,

siūlo Gynybos išteklių vadybos programą, kurios tikslas – rengti karininkus ir valstybės tarnautojus, gebančius remiantis nuolat atnaujinamomis logistikos mokslo žiniomis ir praktiniais įgūdžiais nuosekliai planuoti ir įgyvendinti ginkluotųjų pajėgų logistinio palaikymo sprendimus taikos, krizių ir karo metu. Programą išėjusiems studentams suteikiamas viešojo administravimo magistro kvalifikacinis laipsnis.

Gynybos studijų programa siekiama stiprinti karininkų, pareigūnų ir tarnautojų gebėjimus vadovauti ginkluotųjų pajėgų ir saugumo institucijų padaliniais didelio kompleksškumo bei neapibrėžtumo sąlygomis, skatinti pavaldinių veiklos kūrybingumą bei iniciatyvumą ir siūlyti, vertinti ir įgyvendinti gynybos politikos sprendimus taikos, krizių ir karo metu. Programa grindžiama gerąja Vakarų valstybių karininkų magistrantūros studijų patirtimi ir ją išėjusiems studentams suteikiamas visuomenės saugumo magistro kvalifikacinis laipsnis.

Karinės diplomatijos programa skirta parengti ekspertus, gebančius analizuoti tarptautinio saugumo procesus ir tarptautinius konfliktus, taikant skirtingas tarptautinių santykių ir konfliktų teorines perspektyvas ir metodologijas, siūlant įvairius jų sprendimo būdus, remiantis įgytais diplomatijos teorijos ir mokslinių tyrimų įgūdžiais. Programa yra išskirtinė ne tik mokslo, studijų ir darbo rinkoje – ji vertinama ir kaip turinti strateginę reikšmę valstybės saugumui, ugdant tarptautinių grėsmių identifikavimo ir reagavimo į jas gebėjimus. Sėkmingai išėjusiems programą suteikiamas socialinių mokslų magistro kvalifikacinis laipsnis.

Dauguma magistrantų pasirinktų baigiamųjų darbų temų atspindi šiuo metu aktualius kariuomenei iššūkius logistikos vadybos, korupcijos prevencijos srityse. Juose aptariamos įvairių šalių patirtys įgyvendinant saugumo strategijas, strateginės partnerystės modelius, nagrinėjami įvairūs procesai, vykstantys Ukrainoje, neteisėtos migracijos ir imigrantų integracijos klausimai. Atliktų tyrimų rezultatai naudojami krašto apsaugos sistemos veikloje.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos studijų programos yra lygiavertės arba netgi pralenkia kitų universitetų programas. Studentams dėsto aukštos kvalifikacijos mokslo laipsnius turintys Lietuvos ir užsienio dėstytojai. Daugelis kviestinių dėstytojų ir lektorių yra pasaulyje pripažinti savo srities ekspertai ir profesionalai. Studijų programoms keliami aukšti reikalavimai skatina tai, kad jų turinys nuolat stebimas ir atnaujinamas. Lietuvos karo akademijos specialistai sako, kad čia įgytos žinios ir patirtis studentams ir klausytojams leidžia tobulėti ir toliau. To jie linki kiekvienam Akademijos absolventui – nesustoti ir rasti laiko, noro, o svarbiausia – teigiamo užsispyrimo toliau studijuoti. x

ŠAULIŠKUMO IŠLAIKYMAS SVETUR – MISIJA ĮMANOMA!

TEKSTAS: Viltė Novikovaitė

NUOTRAUKA: asmeninis Viltės Novikovaitės archyvas

„Lietuviai esame čia ir svetur“, – taip dažnas diasporos lietuvis apibūdina savo sąsają su lietuvių. Lietuvių užsienyje gyvena tikrai nemaža dalis. Skačiuojama, kad šis skaičius siekia apie 1,3 milijono lietuvių kilmės žmonių visame pasaulyje. Prieš Lietuvai atgaunant nepriklausomybę lietuviai išėivijoje telkėsi tam, kad išsaugotų kalbą, spausdintų laikraščius ar knygas bei nuolat pasauliui primintų apie mūsų šalies okupaciją.

Iškovojus laisvę svarbiausio diasporos tikslo nebeliko, tačiau atsirado naujų iššūkių – lietuviškos kultūros ir tradicijų puoselėjimas, pagalba Ukrainai karo kontekste ir vis dažniau aktualizuojama pilietinio pasipriešinimo svarba. Ar mūsų pilietinei visuomenei išėivijoje yra pakankamai galimybių stiprinti savo pilietiškumą, pilietinę savimonę bei įsitraukti į pilietinio pasipriešinimo pasirengimą šiandien?

12

Leidžiamas nuo 1920 m.

Į Lietuvos šaulių sąjungą įstojau dar gyvendama ir dirbdama Lietuvoje, o savo nevyriausybinių organizacijų kelią pradėjau dar būdama mokyklos suole. Visuomet jaučiau, kad veikla įvairiose organizacijose geriausiai padeda įprasminti mano pilietinį vaidmenį – galiu būti šaulė, mokanti ginti ginklu savo valstybę, kaip ir savanorė, renkanti humanitarinę pagalbą nuo karo bėgantiems pabėgėliams. Todėl išvykimas į Prancūziją ir vėliau į Nyderlandų Karalystę sukėlė nemažai abejonių: ar vis dėlto pavyks prisidėti prie Lietuvos valstybės augimo bei pilietinės visuomenės stiprinimo būnant svetur? Atsakymas nustebino pačią save – galimybių ir noro atradau daugiau nei būdama gimtinėje.

DARBAI LIETUVAI

Į Nyderlandų Karalystę išvykau jau po pandemijos metų, todėl nuotolinė veikla bei darbas man nebuvo naujiena. Nusprendusi studijuoti užsienio universitete žinojau, kad dalį savo Lietuvoje vykdomos veiklos pratėsiu ir svetur. Sutarusi su Nacionalinės NVO koalicijos komanda, kad komunikaciją apie nevyriausybinių organizacijų aktualijas galiu įgyvendinti ir toli nuo namų, pasiilkau dirbti Lietuvos rinkoje. Man tai buvo be proto svarbi sąsaja, padėjusi visus metus išlaikyti Lietuvos visuomenės pulsą bei prisidėti prie jos augimo.

Ilgai netruko išsiilgti ir šauliškos veiklos: savaitgalių miškuose, vakarinių paskaitų bei susibūrimų. Tuo metu Šaulių sąjungos būrio Nyderlandų Karalystėje nebuvo, todėl nusprendžiau ir vėl išnaudoti nuotolinės veiklos koncepciją bei prisijungti prie Lietuvos šaulių studentų korporacijos SAJA gretų. SAJA vienija Lietuvos aukštosiose mokyklose studijuojančius šaulius, tačiau įvertinę mano motyvaciją bei ryžtą prisidėti, prie organizacijos veiklų prijungė ir užsienio universiteto atstovę. Nuotoliu prisijungdavau į vakaro diskusijas ar mokymus bei inicijavau pirmosios SAJOS tinklalaidės išleidimą. Kaskart grįžusi į Lietuvą prisijungiu prie SAJOS susitikimų ar veiklų, moderuoju diskusijas tinklalaidės laidoms ir stengiuosi plėtoti akademinę šaulišką veiklą Lietuvoje.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS – PILIETIŠKUMO ŽIDINIAI

Nepaisant tokio artimo ryšio su Lietuvoje veikiančiomis organizacijomis, aš vis dėlto nusprendžiau prisijungti ir prie Olandijos lietuvių bendruomenės, lietuvių studentų asociacijos veiklų. Šiose bendruomenėse susirenka aktyvūs Lietuvos diasporos atstovai, kurie siekia išsaugoti kalbą, steigti lietuviškas mokyklas svetur, buriasi

paminėti valstybines šventes bei prireikus susitelkia tokiems vieningiems tikslams kaip paramos Ukrainai rinkimas.

Šiam straipsniui pakalbinau Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) valdybos pirmininkę Agitą Beržanskaitę, kuri, kaip teigė pati, ieškodama namų svetur įsitraukė į PLJS veiklą ir nuo šių metų vasaros perėmė šios organizacijos vairą. Valdybos pirmininkė pasakojo, kad PLJS įsikūrė dar 1972 metais, kai apie Lietuvos nepriklausomybę buvo kalbama tik rūsiuose ir slaptuose lietuvių susibūrimuose. Tuo metu jaunuoliai, priversti palikti savo gimtinę, savo šaknų paieškas tęsė bendraamžių ratuose – susiburdami į lietuviškai pasikalbėti, į šventes ar tautinius šokius. Veikla plėtėsi ir 1972 metais buvo įsteigtas PLJS kongresas. Nuo to laiko sąjungos veikla ir tikslai keitėsi. Lietuva tapo nepriklausoma valstybe, o diaspora išaugo dėl vis didėjančio užsienio studentų skaičiaus. Kaip pati A. Beržanskaitė užsiminė, jaunuolių veikla skirtinguose pasaulio kraštuose skiriasi. Argentinose lietuvių buriasi į tautinius šokius ir dainas, o Nyderlandų Karalystės jaunuoliai padeda studentams įsikurti bei susitinka įvairiuose Lietuvos ambasados organizuojamuose renginiuose.

LIETUVOS PASAULIO JAUNIMAS PILIETINIO PASIPRIEŠINIMO KONTEKSTE

A. Beržanskaitė pasakojo ir apie šių metų vasarą PLJS kongrese patvirtintą rezoliuciją dėl paramos Ukrainai bei pilietinio atsparumo stiprinimo. „Mes visi sutikome, kad skatinsime Lietuvos Respublikos institucijas įtraukti Lietuvos diasporos organizacijas į Lietuvos nacionalinės gynybos planus, raginsime ir savo organizacijos narius prisidėti prie Nacionalinės gynybos stiprinimo: ar tai būtų Šaulių sąjungos veikla užsienio padalinuose, ar kiti galimi veiksmai.“

PLJS suteikia galimybę diasporos jaunimui ne tik nenutolti nuo lietuviybės šaknų, bet ir aktyviai įsitraukti į Lietuvos politikos formavimą, įvairias valstybės institucijų iniciatyvas, vykdomas Lietuvos ambasadose. Visa tai stiprina diasporos pilietinę galią bei jų pasirengimą saugoti ir ginti savo valstybę to prireikus.

ŠAULIŲ SĄJUNGOS VEIKLA IŠEIVIJOJE

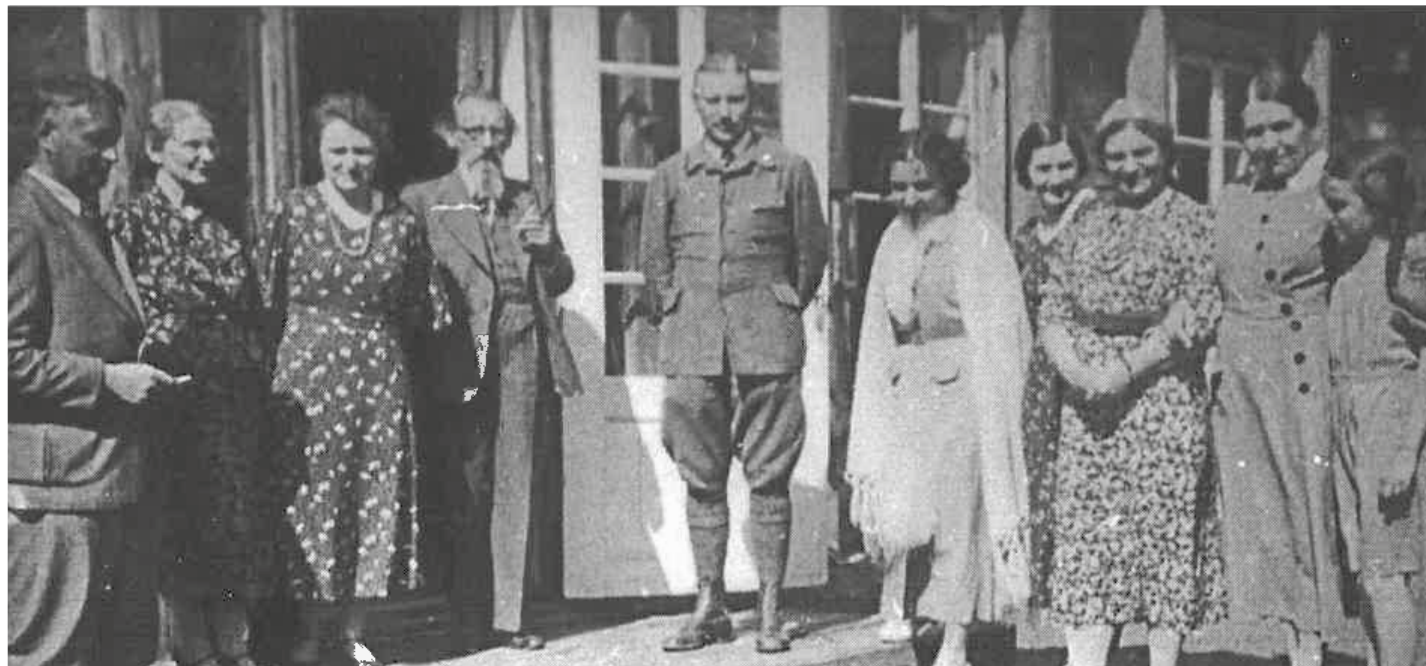
Prieš porą metų išvykimas į užsienį daugeliui reikšdavo šauliškos veiklos pristabdymą ar nutraukimą, o nuo 2023 metų Liuksemburgo, Belgijos ir Nyderlandų diaspora jau gali prisijungti prie sąjungos veiklos ir svetur. Šių metų pradžioje keleto aktyvių į Belgiją persikėlusių lietuvių iniciatyva buvo

Prisidėti prie Lietuvos valstybės augimo bei pilietinės visuomenės stiprinimo būnant svetur – galimybių ir noro atradau daugiau nei būdama gimtinėje.

įkurtas Lietuvos šaulių sąjungos Belgijos bei Nyderlandų Karalystės būrys (kiek anksčiau jau aktyviai veikė ir Liuksemburge susibūrę šauliai). Pakalbintas Belgijos ir Nyderlandų šaulių būrio vadas Laurynas Gerikas pasidalijo, kad susiklosčiusios geopolitinės aplinkybės paskatino veikti greičiau bei efektyviau ir toks būrys savaime susijungė į darinį. Būrio vadas pasakojo, kad šiuo metu šaulių būrys vis dar yra savo identiteto paieškose: kartu su LŠS štabu derinami tikslai, numatytos interesų zonos bei dalijamasi veiklomis. Komentuodamas galimą Belgijos ir Nyderlandų būrio veiklą, L. Gerikas pabrėžė, kad ruošdamiesi galimam priešišku pajėgų puolimui turime įvertinti diasporos galimybes bei atrasti efektyviausius pasipriešinimo būdus. „Nedaugelis mūsų iš diasporos sugebės prasibrauti į Lietuvą ar grįžti ginklu ginti Tėvynės. Tai iš diasporos šaulių tikimasi, matyt, tos pačios pagalbos, paramos, kuri buvo iki nepriklausomybės atgavimo. Visa tai yra politinis spaudimas, lobizmas, interesų atstovavimas, „fundraising“ ir visi kiti dalykai, susiję su nekonvencine gynyba.“

Prie šio būrio veiklos gali prisijungti ir esami šauliai, ir savo kelią šaulystėje tik norintys pradėti savanoriai. Svarbu tik išdrįsti bei atrasti laiko veikloms, kurios prisidės prie pilietinės visuomenės būrimo svetur. x

1. Viltė Novikovaitė liepos 6-ąją – Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo ir „Tautiškos giesmės“ dieną – Nordkape, Norvegijoje.

STASIO PUTVINSKIO- PŪTVIO 125-OSIOMS GIMIMO METINĖMS

TEKSTAS: Stasys Ignatavičius

NUOTRAUKOS: Šiaulių „Aušros“
muziejaus archyvas

1. Šilo Pavėžupio dvare 1937 m. iš kairės: Balys Sruoga, Marija Žmuidzinavičienė (Vlado Putvinskio sesuo), Darija Putvinskienė, Levas Karsavinas, Stasys Putvinskis, Ieva Andriulytė, namų mokytoja Marija Kučerenkaitė, Marija Nemeikšaitė, Emilija Putvinskienė ir Julija Putvinskaitė.

Lietuvos kariuomenės ir visuomenės veikėjas, Nepriklausomybės kovų dalyvis, Vyčio Kryžiaus ordino kavallerius, žemės ūkio ministras, šaulys, politinis kalinys Stasys Putvinskis (nuo 1938 metų – Pūtvis) gimė 1898 metų rugpjūčio 3 dieną Šiaulių apskrities Šaukėnų valsčiaus Šilo Pavėžupio dvare Lietuvos šaulių sąjungos įkūrėjo, ideologo ir pirmojo viršininko Vlado ir visuomenės veikėjos, Šaulių sąjungos moterų garbės pirmininkės Emilijos Putvinskių šeimoje. Kai kuriuose šaltiniuose rašoma, kad jis gimė rugpjūčio 25 dieną, bet tai klaidinga, nes rugpjūčio 25 dieną Stasys buvo pakrikštytas.

APSISPRENDĖ KALBĖTI LIETUVIŠKAI

Putvinskiai, kaip ir kiti dvarininkai, buvo sulenkėję. Sūnaus gimimas tėvams buvo naujo gyvenimo pradžia – jie apsisprendė kalbėti lietuviškai. Pats V. Putvinskis apie tai rašė: „Mums jau buvo gimęs vaikas, ir jis savo lopšyje neturėjo girdėti garsų tos kalbos (V. Putvinskis turėjo mintyse lenkų kalbos), kuri jį skirtų nuo tautos. Jis turėjo būti laimikis, sveikinamas brangiais savosios kalbos garsais. Stojom į „litvomanus“. Tiltą paskui save sudeginom: sugrįžimo nebe paliko.“ Kad vaikai jau lopšyje girdėtų tik lietuvišką šneką, Putvinskiai pasamdė žemaitę auklę. Nelegaliai, nes tuo metu buvo įsigalėjęs lietuviškos spaudos draudimas, įsigijo lietuviškų knygų ir patys ėmė mokytis lietuvių kalbos.

Stasys augo tautiškoje ir patriotinėje aplinkoje, nes tuo metu (spaudos draudimo laikais) tėvų namai buvo lietuvių visuomenės veikėjų ir literatų slaptų susibūrimų vieta, čia buvo slepiamos ir po Žemaitiją gabenamos lietuviškos knygos. Tėvas Vladas Stasj ir kitus vaikus (Vytautą, Oną, Sofiją ir Emiliją. Dukrelė Jūlytė mirė vos dvejų metų) pats pramokė skaityti ir rašyti lietuviškai. Vėliau jau samdė mokytojus.

Pasimokęs namuose, 1914 metais Stasys įstojo į Liepojos komercinę mokyklą, tačiau prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, 1915 metais, dėl Liepojos bombardavimo mokyklą uždarė ir Stasys, „prasimušęs“ pro fronto liniją, grįžo į Šilo Pavėžupį, kur abu su motina Emilija ūkininkavo. Tėvas Vladas tuo metu už anticarinę veiklą buvo ištremtas į Rusijos gilumą, Voskresensko kaimą, o brolis Vytautas ir sesės Ona, Sofija ir Emilija, ištrūkę iš fronto zonos, gyveno Maskvoje. Neturėdamas galimybės mokytis mokykloje, Stasys mokslo sėmėsi namuose. Archyvuose dokumentuose (LKKAS archyvas) randama, kad 1918 metais jis baigė Mykolo Biržiškos vadovaujamą Vilniaus 1-ąją lietuvių vyrų gimnaziją.

NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ DALYVIS

Tėvynės nelaimės akivaizdoje ir iš visų pusių puolantys priešai paskatino S. Putvinskį 1919 metų gegužės 30 dieną savanoriu stoti į besikuriančią Lietuvos kariuomenę. Buvo paskirtas į 1-ąją lietuvių raitelių pulką Anykščiuose, dalyvavo mušiuose su į Lietuvą įsibrovusiais bolševikais. Kiek patarnavęs eiliniu, 1919 metų vasarą išlaikė egzaminus į Karo mokyklą, kurios II laidą baigė tų pačių metų gruodžio 16 dieną (dėl karininkų stygiaus Lietuvos kariuomenėje mokslai karo mokykloje pradžioje truko 4 mėnesius).

S. Putvinskiui buvo suteiktas pėstininkų leitenanto laipsnis ir jis buvo paskirtas tarnauti į 1-ojo raitelių (kavalerijos) pulko 3-ąją eskadroną.

1920 metų liepos 13 dieną S. Putvinskis su husarų būriu buvo pasiųstas į Vilniaus miesto ir apskrities komendantūrą, kur buvo paskirtas antruoju placadjutantu ir raitelių komandos vadu, nuo rugpjūčio 1 dienos skiriamas pirmuoju placadjutantu. Šias pareigas ėjo, kol po generolo L. Želigovskio „maišto“ spalio mėnesį Vilnių užgrobė lenkų kariuomenė.

1920 metų liepos 13–spalio 11 dienomis ltn. S. Putvinskis su savo raiteliais dalyvavo Nepriklausomybės kovose su lenkais Rykantų, Eišiškių, Lentvario ir Vilniaus apylinkėse. Šiose kovose pasižymėjo žvalgybos žygiais į lenkų kariuomenės užnugarį, kur rinko svarbias žinias apie priešą pajėgumą ir skaitlingumą.

Už ypač svarbias žvalgybines žinias ir drąsius reidus į priešą užnugarį ltn. S. Pūtvis buvo apdovanotas 1-ojo laipsnio Vyties Kryžiaus ordinu. Nuo 1920 metų spalio 11 dienos ltn. S. Putvinskis buvo 1-ojo raitelių pulko ryšių komandos viršininkas, nuo 1921 metų vasario 6 dienos – pulko adjutantas, vėliau iki 1922 metų rugsėjo 25 dienos tarnavo adjutantu 1-ajame husarų pulke Anykščiuose, kuriam vadovavo [ateityje garsus karinis ir politinis veikėjas, generolas leitenantas] kpt. Povilas Plechavičius. 1922 metų rugsėjo 25 dieną, pačiam prašant, vyr. ltn. S. Pūtvis buvo išleistas į atsargą.

Išėjęs į atsargą, S. Putvinskis išvažiavo studijuoti agronomijos į vieną seniausių Vokietijoje aukštųjų mokyklų – Halės universitetą. Jis pasekė tėvo pėdomis, nes ten agronomijos mokslų mokėsi V. Putvinskis. Šiame universitete S. Putvinskis susipažino su čia besimokančia Darija Zubovaite [Dmitrijaus ir Tatjanos Zubovų dukterimi, garsios grafų Zubovų giminės palikuone] ir 1923 metų balandžio 12 dieną jie susituokė (vėliau jie susilaukė dukterų Julijos ir Aleksandros bei sūnaus Rimanto). 1925 metais S. Putvinskis baigė sutrumpintą agronomijos kursą ir abu su žmona ūkininkavo Šilo Pavėžupio dvare, o vėliau perėmė Bubių dvaro valdymą.

GRIEŽTAS, BET TEISINGAS

Halės universitete įgytas agronomijos žinias jis sumaniai pritaikė ūkininkaudamas Šilo Pavėžupio ir Bubių dvaruose. Šilo Pavėžupio dvaro žemės buvo nederlingos, todėl ūkyje taikė sėjomainą. Dvare plėtojo tėvo pradėtą tvenkininę žuvininkystę (dvare buvo 12 tvenkinių, kurie užėmė 82 ha plotą), buvo vystoma

2. Stasys Pūtvis Šiaulių sunkiųjų darbų kalėjime.

veislinę gyvulininkystę (laikė žemaitukų ir ardėnų veislinius arklius ir danų žaliųjų veislės karves, laukams apdirbti pirmasis apylinkėse nusipirko amerikietišką traktorių).

S. Putvinskis skatino dvaro dirbančiuosius taupyti, kad sąžiningai dirbę dvare galėtų nusipirkti žemės sklypą ir senatvėje nereikėtų ubagauti. Pagrindiniams dvarų kumečiams buvo įvedęs privalomą taupymą – kasmet iš atlyginimo išskaitydavo 100–200 litų, kuriuos jų vardu padėdavo į Žydų banką Šiauliuose. Jis darbe reikalavo drausmės ir tvarkos, nepakentė tinginių, o ypač vagystės, už ką atleisdavo iš darbo. Jeigu pagaudavo darbininką apsvogusį, tai sakydavo: „Laikė 24 valandų ant vieškelio už kapukų!“

Tai reiškė išvykti iš dvaro, keliaujant pro Šilo Pavėžupio kapines einančiu vieškeliu Kelmė–Šaukėnai. Atleidimas iš darbo buvo didelė bausmė, nes dvarų darbininkai retai keisdavosi dėl gerų darbo sąlygų ir uždarbio. Atlyginimai S. Putvinskio dvaruose buvo didžiausi visoje Kelmės apskrityje. Savo valdose įvedęs daugybę racionalių naujovių, kurios padidino žemės ūkio našumą, S. Putvinskio dvaras tapo pavyzdiniu ir turėjo laikytis tam tikrų reikalavimų, pavyzdžiui, turėjo priimti Dotnuvos žemės ūkio akademijos studentus atlikti praktiką, diegti naujoves, tyrinėti įgyvendinimo procesą ir kt. »

S. Putvinskis buvo gyvas ir mokantis bendrauti žmogus, gerai mokėjo vokiečių, rusų ir lenkų kalbas, apsiskaitęs, todėl buvo vadinamas „vaikščiojančia enciklopedija“.

ŠAULIŠKA VEIKLA

Ūkininkavimas S. Putvinskiui netrukde aktyviai dalyvauti visuomeninėje ir politinėje veikloje. Jam buvo svarbi tėvo įkurta organizacija – jis aktyviai dalyvavo Šaukėnų šaulių būrio veikloje. Dvare iš darbininkų buvo sudaręs Šilo Pavėžupio šaulių grandį, kurį priklausė Šaukėnų šaulių būriui. S. Putvinskis priešinosi kai kurių politikų norui šauliais padaryti visus valstybės tarnautojus, priešinosi visoms privilegijoms, kuriomis būtų išplėstos šaulio, kaip valstybės piliečio, teisės.

S. Putvinskis buvo gyvas ir mokantis bendrauti žmogus, gerai mokėjo vokiečių, rusų ir lenkų kalbas, apsiskaitęs, todėl buvo vadinamas „vaikščiojančia enciklopedija“. Šilo Pavėžupio dvaras (kaip ir V. Putvinskio laikais) buvo gausiai lankomas. S. Putvinskio sūnus Rimantas Pūtvis prisiminė: „Pagal seną tradiciją Pavėžupyje vasaros metu lankydavosi daug kultūros ir valstybės veikėjų. Tėvas buvo geras gamtos žinovas ir puoselėtojas, matyt, atjautė, kad žmonėms, gyvenantiems mieste, reikia pailsėti gamtos prieglobstyje. Vasaros metu Pavėžupyje lankydavosi daug svečių: tai visų pirma giminaičiai Mantautai, Tercijonai, Žmuidzinavičiai, Graurokai. Beveik kiekvienais metais atvažiuodavo daktaras J. Nemeikša su seserimi Maryte, J. Čiurlionytė su dukra. Su ypatingu dėmesiu buvo laukiamas profesorius Tadas Ivanauskas (kurį S. Putvinskis gerai pažinojo nuo tų laikų, kai kartu su Vlado Putvinskiu kūrė Šaulių sąjungą – aut. pastaba). Lankėsi Kalmantas (plk. Mykolas Kalmantas – iki 1935 m. LŠS viršininkas – aut. pastaba) su šeima, dažnai atvažiuodavo Jonas Kurpis, Šaulių rinktinės vadas, pažvejoti. Kelis kartus buvo atvykęs profesorius Balys Sruoga su šeima. Sykį atsilankė ir prezidentas Antanas Smetona, kai važinėjo po Lietuvą su mašina ir vienu asmens sargybinu.“

KAIP ERELIS, PAPUOLĘS Į NARVĄ

1935 metų rugsėjo 6 dieną S. Putvinskis buvo pakviestas būti žemės ūkio ministru Juozo Tūbelio sudarytame ministru kabinete. Apie jo tapimą žemės ūkio ministru sūnus Rimantas prisiminė: „Ypatingas atvejis buvo, kai jam 1935–1938 metais teko užimti žemės ministro postą. Jis labai nenorėjo. Kaip pasakojo mama, tris naktis nemiegojo ir tik kai premjeras J. Tūbelis pasakė: „Tai ką, visoki ura patriotai eis į valdžią, o dori žmonės sėdės savo ūkyje, tai kas su Lietuva?“ Prieš šį argumentą tėvas nebeatsilaikė ir išvažiavo dirbti į Kauną. Man atrodo, kad jis Kaune jautėsi kaip erelis, papuolęs į narvą. Ne jo būdui buvo toks darbas. Tačiau jeigu buvo reikalinga ir dirbo.“ Ir išties S. Putvinskis ėmėsi į ministro darbą. Jo pastangomis 1936 metais Kaune buvo įsteigta Veterinarijos akademija, jo ir profesoriaus Tado Ivanausko pastangomis – Kauno zoologijos sodo akcinė bendrovė, daug dėmesio skyrė miškų atkūrimo, gamtosaugos ir medžioklės reikalams.

Neužmiršo ir žemės ūkio reikalų. Ragino ūkininkus įgyvendinti savo ūkiuose sėjomainą, veisti veislinius gyvulius, modernizuoti ūkio darbus ir kt. 1936 metais Šaulių apskrityje buvo išrinktas į IV Seimą. Savo kadencijos laikotarpiu jis domėjosi su žemės ūkiu bei susisiekimo infrastruktūra susijusių įstatymų projektų rengimu ir priėmimu. 1938 metais Lietuvos vyriausybei buvo pateiktas Lenkijos ultimatumas dėl diplomatinio santykių atnaujinimo. Vyriausybėje svarstant šį ultimatumą kilo daug ginčų. Ultimatumą priėmus, S. Putvinskis atsistatydino iš žemės ūkio ministro pareigų. Dar būdamas Kaune jis savo mamai Emilijai Putvinskienei rašė: „Tai mat iki kokios valandos dasigyvenom ir dar likimas norėjo, kad Tavo vaikui reiktų prie to ranką pridėti. Žinok, kad mes vykdome nuosekliai savo nusistatymą ir Tėvynės neišduodam. Esame tvirti.“

SPRENDIMAS: LIKTI TĖVYNĖJE IR PAKELTI LEMTĄ LIKIMĄ

1938 metų kovo 26 dieną atsistatydinęs iš žemės ūkio ministro pareigų S. Pūtvis (jau buvo pasikeitęs pavardė į Pūtvį) su šeima persikėlė gyventi į Bubių dvarą. Šis dvaras priklausė S. Pūtvio žmonos Darijos vyriausiajai seseriai Tatjanai Zubovaitė-Ropienei ir jai mirus (su vyru buvo išsiskyrusi ir vaikų neturėjo) 1935 metais dvaras buvo likęs be šeiminių.

Bubių dvaras, kurį ėmėsi valdyti Pūtviai, turėjo 186 ha žemės. Jame buvo spirito varykla, pieninė, galvijų tvartas, siloso bokštas, arklidė, tvarkingi kumetynai. Žodžiu, klostėsi viskas sėkmingai, tačiau

ramią Pūtvių šeimos idilę 1940 metų birželio 15 dieną sudrumstė sovietinė okupacija.

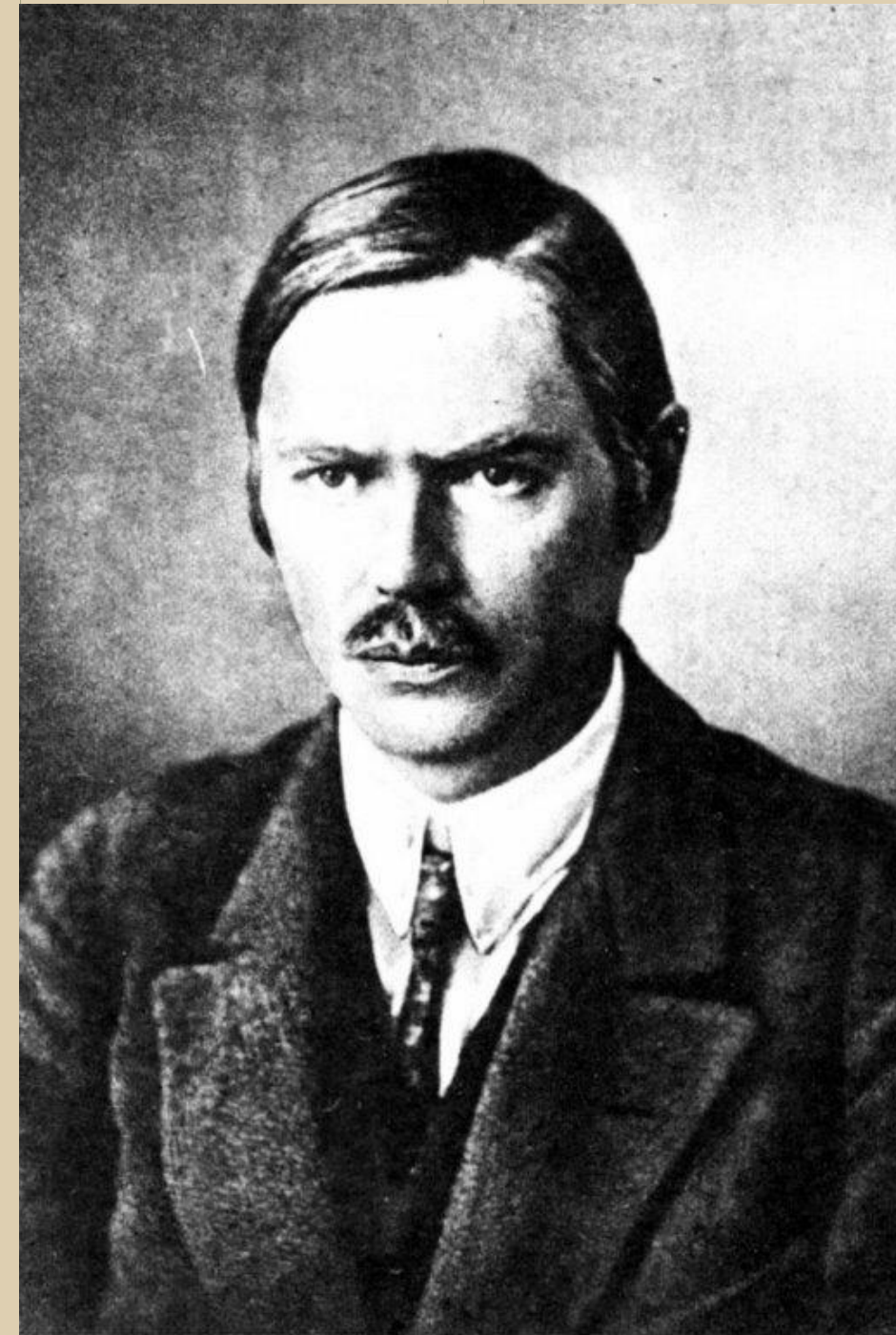
Sužinojęs apie sovietų invaziją, jis labai išgyveno, namuose su žmona svarstė, kaip elgtis – trauktis kur nors ar ne. Nutarė likti tėvynėje ir pakelti jiems lemtą likimą. Greitai dvaras buvo nacionalizuotas, o dvaro rūmuose įsikūrė ūkio kontora. S. Pūtvis buvo paskirtas įsteigto valstybinio ūkio skyriaus ūkvedžiu, o po kurio laiko „įtaisė“ bitininku. Giminaičių ir dvaro darbininkų jis buvo raginamas bėgti į užsienį, tačiau jis griežtai atsisakė.

Jo žmona Darija pasakojo: „Areštavo jį naktį iš 12 į 13 liepos mėn. (1940 m. – aut. pastaba). Jokių kaltinimų nebuvo pateikta. Patalpino į Šaulių kalėjimą, kur išbuvo lygiai metus. Per kalinimą Šiauliuose pasimatymo nė karto nedavė. Priimdavo tik tai maistą sykį per savaitę.“ Buvusio dvaro darbininkai ir pažįstami ne kartą mėgino jį užtarti ir važiuoti į Šiaulius pas sovietinius saugumiečius, bet tai nepadarė. Fabrikuojant bylą prieš S. Pūtvį, grasinant pistoletu atsirado vienas kumetis iš Bubių, kuris davė NKVD tardytojui reikalingus parodymus... 1941 metų gegužės 24 dieną SSRS NKVD ypatingojo pasitarimo metu S. Pūtvis buvo nuteistas aštuoneriems metams lagerio.

1941 metų birželio 14 dieną S. Pūtvis buvo išvežtas į Senosios Rusos (Novgorodo sritis) kalėjimą. Jis nežinojo, kad tą pačią dieną tik kitu traukiniu ir kita kryptimi – į Altajaus kraštą – buvo ištremta jo šeima – žmona Darija su vaikais Aleksandra, Julija ir Rimantu. 1942 metais jie buvo ištremti dar toliau – į amžinojo įšalo žemę prie Laptevo jūros (Jakutijos autonominės respublikos Bulūno rajoną). Iš tremties jie į Lietuvą sugrįžo tik 1957 metais. (D. Pūtvienė mirė 1998 metais, sulaukusi 96 metų, duktė tautodailininkė Julija Daniliauskaitė šį pasaulį paliko 2009 metais, po metų mirė Aleksandra Kulnienė, sūnus Rimantas, vienas iš Šaulių sąjungos atkūrėjų, mirė 2021 metais).

Senosios Rusos kalėjime S. Pūtvis kartu su kitais kaliniams išbuvo tik dvi savaitės, nes birželio 22 dieną prasidėjęs Vokietijos–Sovietų Sąjungos karas ir vokiečiams sparčiai artėjant prie miesto, kaliniai buvo evakuoti. Liepos 3 dieną S. Pūtvis pateko į Gorkio (dabar – Žemutinis Naugardas) kalėjimą, kur 1942 metų balandžio 4 dieną visiškai išsekęs, nusilpęs ir kankinamas ligų Lietuvos kariuomenės ir visuomenės veikėjas, Nepriklausomybės kovų dalyvis, Vyčio Kryžiaus ordino kavalierejus, žemės ūkio ministras, politinis kalinys S. Pūtvis mirė. x

LIETUVIŲ ANTINACINĖ REZISTENCIJA 1941–1944 METAIS: ISTORINĖS PILIETINIO SĄMONINGUMO PATIRTIES AKTUALIZAVIMAS ŠIANDIEN

TEKSTAS: dr. Arūnas Bubnys

NUOTRAUKA: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras

Nacistiniams okupantams vykdant grubią ir tiesmukišką priespaudos politiką 1941 metų vėlyvą rudenį pradėjo kurtis slaptos lietuvių pasipriešinimo organizacijos: Lietuvių frontas (toliau LF), Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga (LLKS), Lietuvos laisvės armija (LLA) ir kitos. 1942–1943 metais vis labiau brenė poreikis suvienyti pasipriešinimo organizacijas ir įsteigti centrinę politinę vadovybę, bet dėl pasaulėžiūros skirtumų ir partinių prieštaravimų tai užtruko. 1942 metais buvo įsteigti du politiniai centrai: Tautos taryba (TT) ir Vyriausiasis lietuvių komitetas (VLK). Po penkis mėnesius trukusių TT ir VLK derybų ir pasitarimų nuspręsta įsteigti vieną pagrindžio vadovybę – Vyriausiąjį Lietuvos išlaisvinimo komitetą (VLIK'as). »

1. Pirmasis Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto pirmininkas socialdemokratas Steponas Kairys.

14

Pirmasis VLIK’o posėdis įvyko 1943 metų lapkričio 25 dieną Kaune. Demokratiškai buvo sukurta VLIK’o vadovybė, atstovaujanti beveik visoms lietuvių partijoms ir pagrindžio organizacijoms (pirmuoju VLIK’o pirmininku buvo išrinktas socialdemokratas Steponas Kairys). Iki nepriklausomybės atkūrimo VLIK’ą planuota paversti pagrindyje veikiančia Lietuvos vyriausybe, vadovujančia tautiniam pasipriešinimui, atstovaujančia Lietuvai užsienyje. Įsteigus VLIK’ą, nustojo veikti TT ir VLK. 1944 metų vasario 16 dieną VLIK paskelbė deklaraciją „I lietuvių tautą!“, joje buvo išdėstyta VLIK’o veiklos programa. 1944 metų gegužės mėn. gestapai pavyko suimti daugumą VLIK’o narių ir paralyžiuoti jo veiklą.

Svarbiausias tautinių pasipriešinimo organizacijų tikslas buvo atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Lietuvių antinacinės rezistencijos vadai orientavosi į JAV ir Didžiąją Britaniją, tikėdamiesi, kad po Antrojo pasaulinio karo bus įgyvendinti Atlanto chartijos principai – visos karo metu agresorių užgrobtos šalys atgaus valstybingumą. Lietuvių rezistencijos vadovybė svarbiausiais savo priešais laikė bolševikinę Sovietų Sąjungą ir nacistinę Vokietiją. Antinacinės rezistencijos organizacijos laikėsi neginkluoto pasipriešinimo taktikos. Rezistencijos vadai suprato, kad maža lietuvių tauta negalės ilgai ir atvirai (ginklu) priešintis žiauriam okupaciniam režimui, masiškai naikinusiame, kalinusiame ir deportavusiame civilius gyventojus. Partizaniniai veiksmai Vokietijos kariuomenės užnugaryje būtų buvę pasmerkti pralaimėjimui ir sukeltų masines represijas.

Be to, lietuvių rezistencija negalėjo tikėtis jokios realios paramos iš su Vokietija kariaujančių valstybių. Neginkluoto antinacinio pasipriešinimo taktika buvo formuojama įvairiuose slaptuose pagrindžio laikraščeliuose. Ypač smulkiai patriotinės elgsenos taisyklės ir nepaklusnumo okupantams būdus aprašė Lietuvių fronto laikraštis „Į Laisvę“. Jau pirmame šio laikraščio numeryje (1943 m. sausio 15 d.) išspausdintas straipsnis „Kaip laikytis okupacijos metu“.

Svarbiausias antinacinės rezistencijos ginklas buvo slapta spauda.

Jame buvo suformuluoti svarbiausi lietuvių siekimai ir jų įgyvendinimo taisyklės nacistinės okupacijos metu:

1. Nepriklausomybės reikalui išsaugoti kuo daugiausia žmonių, ypač jaunimo. Tauta yra per maža, kad būtų galima rizikuoti be būtino reikalo nors vienu lietuviu.

2. Stiprinti lietuvių solidarumą ir tautinį susipratimą šūkiu: lietuvis už lietuvi.

3. Išsaugoti nesugriautą kultūrinių įstaigų tinklą, saugoti kiek begalint ūkines įmones ir ūkius, pasiruošti dideliame krašto atstatymo darbui po karo.

Visi rezistenciniai laikraščiai pabrėždavo tautiečių gyvybės ir turto išsaugojimo reikalą Tėvynėje. Dėl to buvo agituojama prieš Lietuvos jaunimo ėmimą į vokiečių karinius ir policinius dalinius bei jų išsiuntimą iš Lietuvos, prieš Lietuvos gyventojų prievartinį vežimą darbams į Reichą, prieš Lietuvos pramonės ir ūkio apiplėšimą, nacionalinės kultūros ujimą ir tautinių mažumų naikinimą arba jų kurstymą prieš lietuvius. Neginkluotas pasipriešinimas naciams vyko įvairiomis formomis: Lietuvos jaunimas nestojo į vokiečių organizuojamam karinius ir policinius dalinius, gyventojai vengė vykti dirbti į Vokietiją, ūkininkai nevykdė žemės ūkio prievolių, buvo vykdoma aktyvi rašytinė ir žodinė antinacinė propaganda, stengiamasi išsaugoti lietuvių kultūros ir švietimo įstaigas, demaskuojami ir bauginami nacių kolaborantai. Svarbiausias antinacinės rezistencijos ginklas buvo slapta spauda. Ji demaskavo nacių politiką Lietuvoje ir ugdė pasipriešinimo dvasią, orientavo Lietuvos gyventojus į neginkluotą pilietinį pasipriešinimą, okupantų vykdomų akcijų sabotажą ir boikotą. Nacių okupacijos metu buvo leidžiama daugiau nei 20 slaptų laikraštėlių, svarbiausi laikraščiai („Į Laisvę“, „Laisvės kovotojas“, „Nepriklausoma Lietuva“) buvo išleidžiami kelių tūkstančių, o kartais net keliolika tūkstančių tiražu ir dar papildomai dauginami provincijoje. Lietuvių pagrindžio spauda padėjo sužlugdyti nacių rengtas karines mobilizacijas, lietuviško SS legiono kūrimą, masinį Lietuvos gyventojų išvežimą prievartiniams darbams Vokietijoje. Dėl masinio boikoto naciams nepavyko sudaryti didesnių lietuviškų karinių ir policinių dalių bei junginių (pulko ir divizijų) ir pasiųsti juos kovoti su Vokietijos priešais Rytų ir Vakarų frontuose.

Antinacinės propagandos ir agitacijos veikiami iš lietuvių policijos batalionų nuo 1943 metų rudens iki 1944 metų balandžio mėn. dezertyravo beveik trys tūkstančiai žmonių.

Naciams nepavyko 1944 metų pavasarį suorganizuotos Lietuvos vietinės rinktinės paversti SS daliniais ir išsiųsti kariauti iš Lietuvos. 1944 metų gegužės viduryje, vokiečiams likviduojant Vietinę rinktinę, dauguma jos karių su ginklais ir amunicija pasitraukė į miškus ir pasislėpė. Pagrindžio spauda pabrėždavo, kad okupacinės administracijos skelbiamos mobilizacijos yra neteisėtos, prieštarauja Lietuvos įstatymams ir tarptautinei teisei. Vokiečių okupantams 1943–1944 metais nepavyko išvežti darbams į Vokietiją numatytų 100 tūkstančių Lietuvos žmonių.

Veikiami antinacinės agitacijos daugelis lietuvių savivaldos pareigūnų sabotavo okupantų potvarkius ir stengėsi išsaugoti Lietuvos žmones, materialiąsias ir kultūrinės vertybes. Dėl neginkluoto pasipriešinimo šimtai lietuvių pateko į nacių kalėjimus ir koncentracijos stovyklas, dalis jų ten ir žuvo. 1943 metų kovo 16–17 dieną naciai, keršydami už lietuviškojo SS legiono steigimo boikotą, suėmė 46 žymius Lietuvos visuomenės ir inteligentijos veikėjus ir išsiuntė juos į Štuthof koncentracijos stovyklą. Dėl neginkluoto pasipriešinimo taktikos Lietuvos gyventojai [išskyrus žydus] buvo apsaugoti nuo masinių represijų ir didelių žmonių nuostolių. Antinacinės rezistencijos patirtis, ideologija iš dalies ir pagrindžio struktūros parengė tautą masiniam pasipriešinimui sovietiniam okupantui 1944–1953 metais.

Neginkluotą antinacinę rezistenciją iš esmės galima laikyti pilietiniu pasipriešinimu. Tautinio pagrindžio organizacijų vadovaujami Lietuvos piliečiai gynėsi nuo nacių okupacinės valdžios priespaudos ir lietuvių tautai žalingos politikos naudodami nekarines ir nesmurtines priemones, pirmiausia slaptą antinacinę spaudą. Per slaptus laikraštėlius buvo vykdoma aktyvi antivokiška propaganda ir agitacija, visuomenė informuojama apie okupantų ir kolaborantų veiklą, teikiami orientyrai piliečiams, kaip laikytis piliečiams konkrečių okupacinės valdžios akcijų atžvilgiu. Neginkluotas antinacinis pasipriešinimas yra aktualus pilietinio pasipriešinimo pavyzdys, tinkamas ir šiems laikams. Antinacinės rezistencijos taktika ir metodai liudija, kad galima efektyviai priešintis žymiai stipresnio priešų vykdomai okupacinei politikai sabotuojant ir boikotuojant okupacinės ir kolaborantinės valdžios veiksmus ir priemones. Akivaizdžiausias to pavyzdys buvo nacių vykdomų karinių ir darbo mobilizacijų sužlugdymas. Pagrindžio organizacijų ir patriotiškai nusiteikusių visuomenės dalies spaudimas naciams pavaldžiai lietuviškai administracijai taip pat darė poveikį joje dirbančių pareigūnų.

Tautinio pagrindžio organizacijų vadovaujami Lietuvos piliečiai gynėsi nuo nacių okupacinės valdžios priespaudos ir lietuvių tautai žalingos politikos naudodami nekarines ir nesmurtines priemones, pirmiausia slaptą antinacinę spaudą.

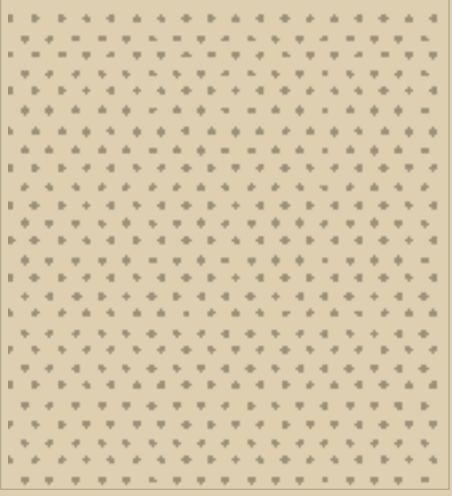

pozicijai ir elgsenai, neleido pastariesiems nuosekliai dirbti okupantų naudai, bet skatino sabotuoti nacių įsakymus, nekenkti savo tautiečiams ir paisyti lietuvių tautos interesų. Pilietinis-patriotinis spaudimas okupantams pavaldžiai vietinei administracijai yra svarbus ginklas bet kuriame okupuotame krašte. Atsiliepdama į vokiečių vykdomą Lietuvos kolonizaciją „Nepriklausoma Lietuva“ rašė: *Prieš vokiečių kolonizacinius planus, prieš Lietuvos piliečių trėnimus mes privalome pastatyti savo lietuvišką disciplinuosumą. Nė vienas lietuvis neprivalo duoti panaudojamas šiems planams, vis viena, kas jis būtų: policininkas ar kuris kitas pareigūnas. Jei Lietuvai kasama duobė, tai tegu ją kasa jos priešas – vokiečiai, bet ne jokia atveju ne lietuvis. Niekam mūsų tauta negalės užmiršti ir dovanoti šių darbų. Pasiteisinimų nebus klausoma. Tai iš anksto įspėjame. Rimtai įspėjame.* Rezistencinė spauda akcentavo tautos vienybės reikalą ir skelbė kovą tautos išdavikams ir nacistų kolaborantams. Tokia nuostata labai svarbi bet kurio okupuoto krašto gyventojams. „Nepriklausoma Lietuva“ rašė, kad lietuviai gali pasikliauti tik patys savimi, dėl to Lietuvai brangus kiekvienas tautietis. Okupacijos ir karo metu nevalia suvedinėti nei pasaulėžiūrinių, nei asmeninių, nei turtinių, nei kitokių sąskaitų, tačiau tautos išdavikams ir okupantų tarnams turi būti skelbiama negailestinga kova.

„*Gerai žinokime*, – rašė „Nepriklausoma Lietuva“, – *kad Kubiliūno valdžia yra tokia pat, kaip ir Paleckio valdžia, – būrys pastumdėlių. Abi tos „valdžios“ neturėjo ir neturi drąsos net pasitraukti, nors gerai mato, kad jų rankomis yra atliekamas tautos smaugimo darbas.* Tautos išdavikų įbauginimui buvo išleistas net specialus laikraštėlis – „Lietuvos Judas“, kuris skelbdavo kolaborantų pavardes ir adresus. Okupantams nepavyko padaryti lietuvių savivaldos akla ir paklusnia savo valios vykdytoja. Daug nepaklusnių valdininkų (tarp jų net keturi generaliniai tarėjai) ir policininkų pateko į nacistinius konclagerius [Štuthofą] ir kalėjimus. Tautinio ir pilietinio solidarumo skatinami Lietuvos piliečiai stengėsi padėti okupacinės valdžios persekiojamiems žmonėms, žydų gelbėtojai tai darė rizikuodami savo laisve ir gyvybe. Apskričių ir valsčių policininkai dažnai perspėdavo žmones apie gresiančius pavojus, okupantų atvykimus gaudyti žmonių darbams arba rinkti žemės ūkio produktus. Lietuvių inteligentija išsaugojo veikiančias mokyklas, mokytojų seminarijas, universitetus (iki 1943 m. kovo 17 d.) ir net Mokslų akademiją. Lietuvių moksleivija ir studentija iš esmės buvo auklėjama tautine dvasia ir atitverta nuo stipraus germanizavimo ir nacistinio indoktrinavimo.

Rezistencijos spaudoje dažnai buvo svarstomos tarptautinės problemos ir Lietuvos valstybės atkūrimo perspektyvos. „Nepriklausoma Lietuva“ skelbė straipsnį „Būkime pasirengę“. Jame rašoma, kad Lietuva galės atgauti laisvę tik žlugus dviem didžiausiems jos priešams – bolševizmui ir nacizmui. Tačiau lietuvių tautos ir valstybės likimas labai priklausys ir nuo mūsų (lietuvių) laikysenos ir pastangų. Nors Anglija ir Amerika paskelbė Atlanto chartiją, jos neįsipareigojo atkurti kiekvienos pavergtos tautos laisvę. *Jos nuostatė principus*, – rašė „Nepriklausoma Lietuva“, – *kuriais remdamosios, pavergtos tautos, susidarius tinkamoms sąlygoms, galės atstatyti savo valstybių suverenumą. Taigi, pavergtos tautos turės pačios veikti ir savo jėgomis išsikovoti laisvę.* Laikraštis pažymėjo būtinybę išsaugoti jaunimą Lietuvoje ir, atsiradus progai, organizuoti savo kariuomenę, kuri galėtų palaikyti tvarką krašte ir ginti Lietuvą nuo agresyvių kaimynų pasikėsinimų. Verta pastebėti, kad vokiečių okupacijos metu sukurtos organizacinės struktūros (ypač LLAA) buvo panaudotos ginkluotai antisovietinei rezistencijai pokario metais. Antinacinės rezistencijos nuostata ruošti ginkluotai kovai už šalies nepriklausomybę taip pat buvo svarbus ir universalus pilietinio pasipriešinimo bruožas.

Okupacijos metu pilietinis pasipriešinimas tampa viena iš esminių valstybingumo tęstinumo, tautos gyvybinių pajėgų saugojimo ir okupacinės politikos žlugdymo priemonių. Pilietinio pasipriešinimo veiksmams siekiama neleisti okupantui legitimizuoti savo valdžios, silpninti jo politinius, administracinius ir karinius pajėgumus, okupantui ir tarptautinei bendruomenei rodyti pasiryžimą priešintis. Antinacinė lietuvių rezistencija yra geras pilietinio pasipriešinimo pavyzdys, šios patirties analizavimas gali būti naudingas ir dabartinei Lietuvos valstybei kuriant pilietinio pasipriešinimo strategijas. x

RUGSĖJIS

Rugsėjo 1 d. – Mokslo ir žinių diena.

Rugsėjo 8 d. – ŠILINĖS. ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS GIMIMO DIENA.

Rugsėjo 8 d. – 1514 metais Oršos mūšyje LDK didžiojo etmono Konstantino Ostragiškio vadovaujama LDK kariuomenė (30 tūkst. karių) sutriuškino 80 tūkst. karių turinčią Maskvos kunigaikštystės kariuomenę.

Rugsėjo 8 d. – 1604 metais LDK etmono Jono Karolio Chodkevičiaus vadovaujama Lietuvos kariuomenė sumušė švedus prie Baltakmenės.

Rugsėjo 9 d. – 1877 metais Šilo Pavėžupio dvare gimė žymi visuomenės veikėja ir Šaulių sąjungos veikėja, šaulių moterų vadė Marija Putvinskaitė-Žmuidzinavičienė (Vlado Putvinskio sesuo). Mirė 1959 metų gegužės 12 dienos Kaune.

Rugsėjo 13 d. – 1919 metais įsteigtas Kaišiadorių šaulių būrys.

Rugsėjo 17 d. – 1920 metais įsteigtas LŠS fronto štabas, kuris vadovavo šaulių lauko štabams. LŠS fronto štabo viršininku buvo paskirtas Matas Šalčius.

Rugsėjo 20 d. – 1869 metais gimė įžymus rašytojas, vienas iš Šaulių sąjungos įkūrėjų, „Trimito“ redaktorius, LŠS garbės teismo narys, kanauninkas Juozas Tumas-Vaižgantas. Mirė 1933 metų balandžio 29 dieną Kaune.

Rugsėjo 20 d. – 1884 metais LŠS Centro valdybos pirmininkas, diplomatas, Argentinos lietuvių bendruomenės veikėjas gen. Teodoras Daukantas. Mirė 1960 metų balandžio 10 dieną Buenos Airėse.

Rugsėjo 20 d. – 1890 metais gimė vienas iš Šaulių sąjungos įkūrėjų, Nepriklausomybės Kovų pirmasis „Trimito“ redaktorius Matas Šalčius. Mirė 1940 metų gegužės 26 dieną Gvajaramerine (Bolivija).

Rugsėjo 20 d. – 1989 metais LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS ATKŪRIMO DIENA.

Rugsėjo 22 d. – 1236 metais žemaičių kunigaikščio Vykinto vadovaujama kariuomenė Saulės mūšyje sumušė Livonijos ordino kariuomenę.
BALTŲ VIENYBĖS DIENA.

Rugsėjo 24 d. – 1621 metais ties Chotynu (Ukraina) LDK etmono Jono Karolio Chodkevičiaus vadovaujama Lietuvos–Lenkijos kariuomenė atrėmė turkų ir Krymo totorių kariuomenės puolimą.
Rugsėjo 25 d. – 1604 metais LDK lauko etmono Jono Karolio Chodkevičiaus kariuomenė sumušė švedus prie Paidės (Latvija).

Rugsėjo 27 d. – 1605 metais Lietuvos kariuomenė, vadovaujama LDK lauko etmono Jono Karolio Chodkevičiaus, sumušė trigubai gausesnę švedų kariuomenę prie Salaspilio.

Rugsėjo 28 d. – 1875 metais Suvartos dvare gimė žymi visuomenės ir Šaulių sąjungos veikėja, LŠS moterų garbės vadė, LŠS įkūrėjo ir ideologo Vlado Putvinskio žmona Emilija Gruzdytė-Putvinskienė. Žuvo 1942 metų liepos 30 dieną sovietiniame Syktyvkaro kalėjime.

Rugsėjo 28 d. – Tuskulėnų dvaro aukų atminimo diena (sovietų NKGB-MGB egzekucijų aukoms 1944–1947 metais Tuskulėnuose pagerbti).

Rugsėjo 29 d. – 1529 metais įsigaliojo Pirmasis LDK Statutas.

PARODA BUS EKSPONUOJAMA IKI GRUODŽIO 17 DIENOS.

ŽIRGAS – DAUSŲ PALLYDOVAS

Nuo liepos 5 dienos Vytauto Didžiojo karo muziejus kviečia susipažinti su žirgų laidojimo Lietuvoje papročiais naujausioje muziejaus parodoje „Žirgas – dausų palydovas“.

Parodoje „Žirgas – dausų palydovas“ pristatoma Pakalniškio kapinyno archeologinių tyrimų dokumentinė, kartografinė, ikonografinė medžiaga, o ją papildo autentiški eksponatai iš Vytauto Didžiojo karo muziejaus archeologijos rinkinio: rasti žirgų aprangos elementai, tarp jų žąslai, balnakilpės, tekstilės juostos, taip pat žirgo karčiai ir net kaulai.

PARODOS RENGĖJAI:

**Kristina Petrauskė,
Asta Vasiliauskaitė,
Gerarda Dručkuvienė.**

TRIMITAS

IR PRIEŠ ŠIMTMETĮ SKAITYTAS

+
Užsiprenumeruok
„TRIMITĄ“ ir
paragink kitą!

Žurnalas TRIMITAS leidžiamas kas mėnesį.

Žurnale TRIMITAS – šaulystė, karyba, istorija, kelionės, pasaulio pažinimas, išgyvenimo patirtys, lauko virtuvė ir galvosūkių. Kiekvienam yra ką skaityti.

Žurnalą TRIMITAS galima užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose ir internetu:

www.zurnaluprenumerata.lt
www.prenumeruok.lt

Prenumeratos kaina:

12 mėn. – 20 eurų
6 mėn. – 10 eurų
3 mėn. – 5 eurai